KOPASZSÁG,
a haj őszülése és korpaképződés ellen
a naponként érkező bizonyitványok és köszönő iratok tanusága szerint egyedüli jónak bizonyult szer a

TANNIN-OLAJ
Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Sziveskedjék számomra Dr. Moras Tannin-olajából még egy nagy palaczkkal küldeni. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam hullása teljesen megszünt, s a sürü után-növés immár látható is.
Bécs, 1880. január 5-én. **Wagner Vilmos.**
Fürst J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerencsésnek érzem magamat Önnel közölhetni, hogy dr. Moras Tannin-olaja hajamnak két év óta tartó hullását teljesen megszüntette. Remélem, hogy e szer segitségével előbbi szép hajamat ismét visszanyerem.
Marienbad, 1879. aug. 18-án. **Zaremba Mária.**
Tekintetes uram! Harminczéves embernek kopasz fejjel birni nem valami kellemetes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használtam volna, ma ifju aggastyán volnék. E szer nehány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek, bizonyitanak. Ennélfogva kérem stb., stb.
Bukowa, 1880. jan. 3-án. **Drtikol Jaroslaw** jószágkezelő.
Kapható 2 és 1 frtos palaczk kban. Főletét Magyarország számára Török J. gyógyszertára Budapest, király-utcza. Pozsonyban Pisztory Felix gyógyszert., Temesváron Tarczay József gyszert., Zágrábon Mittelbach Zsigm. gyszert.

Császári királyi legmagas. elismerés.
Arany érem Páris 1878. — Arany érem Amsterdam 1883. Kitüntető okmányok: Radkersburg 1877 — Fürstenfeld 1878 — Grácz 1880 — Triest 1882.
GLEICHENBERGI GYÓGYHELY,
STÁJERORSZÁGBAN.
Egy órai kocsiut a magyar nyugati vaspálya Feldbach állomásától.
Évad kezdete május 1-én.
Égvényes-sósavas és vassavanyas források, fenyőtű- és sósforrás-porlasztó belégzések, nagy légző-készülék, szénsavas fürdők, aczél-, fenyőtű- és édesvizi fürdők, hideg fürdő és vizgyógymód, kecskesavó, kecsketej, frissen fejt tehéntej a saját tejgyógy-intézetben. Égalj: állandóan mérsékelt nedves meleg. Tengerszint fölötti magasság: 300 m.
Lakások, ásványvizek és kocsik a gleichenbergi fürdőigazgatóságnál rendelhetők. 1545

Hasonszenvi állat-gyógyszertár

beteg házi állatok gyógykezelésére 24 hasonszenvi gyógyszerrel, ára 8 frt.
Utasitás ehhez:
Bohm C. L. «Rövid utasitás a házi állatok hasonszenvi gyógykezelésere» ára 40 kr szállitás és póstai utánvét mellett.
MOLL A.
gyógyszerész és cs. királyi udvari szállitó által
BÉCSBEN, Tuchlauben 8.
Kimeritő képes árjegyzék hasonszenvi állatgyógyszertárakról, egyes hasonszenvi gyógyszerekről, s az idevágó irodalom, kivánatra ingyen és bérmentve áll rendelkezésre. 1461

A «**Franklin-Társulat**» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára **Szelinszki György** cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6
A LATIN NYELV SZÓTÁRA.
A KUTFŐKBŐL
A LEGJOBB ÉS LEGÚJABB SZÓTÁRIRODALOMRA TÁMASZKODVA
ÖSSZEÁLLITOTTA
Dr. FINÁLY HENRIK.
67 negyedrétü iv. Ára füzve 10 forint.

1884. május. 89. sz. 1884. május.
BUDAPESTI SZEMLE
a M. Tud. Akadémia megbizásából szerkeszti
GYULAI PÁL.
TARTALOM:
Az epikai és tragikai jellem. — Beöthy Zsolttól.
A trojai ásatások ősembertani jelentősége. (I.) — Téglás Gábortól.
A gyülekezési szabadság a mai alkotmányokban. — Vécsey Tamástól.
Hunfalvy János egyetemes földrajza. — r.
Anya és grófné. (V.) Regény — Pálffy Alberttől.
Költemények: A tetőn. Lévay Józseftől. — Fodori Katicza. Népballad. Közli Kardos Albert.
Nyelv és irodalom. — Brassai Sámueltől.
Grillparzer Ferencz. — rf.
Zajgások az akadémia ellen. — Gy. P.
Egy névtelen levelei a szerkesztőhöz. (VIII.)
A BUDAPESTI SZEMLE, mely eddig évenként hatszor jelent meg 80—90 ivnyi tartalommal, 1881 január 1-től kezdve havi szemlévé változott át, s megjelen évenként tizenkétszer 120 ivnyi tartalommal, az eddigi előfizetési ár mellett.
Budapesti Szemle tájékozni igyekszik a magyar közönséget eszmékről, melyek világszerte foglalkoztatják a szellemeket s mintegy közvetitő kiván lenni egyfelől a szaktudomány és a mivelt közönség, másfelől a hazai és külföldi irodalom közt. **E mellett lehető széles tért nyit a nemzetgazdasági közleményeknek, a m. tud. akadémia nemzetgazdasági bizottságától támogatva.**
Megjelen évenként 12-szer 10 ivnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 frt, félévre 6 frt.
Előfizetéseket minden könyvárus elfogad. Bécsben, Szelinski György cs. kir. egyet. könyvárus, I. Stefansplatz Nr. 6.
Az előfizetési pénzek az alulirt társulat kiadó-hivatalába küldendők be, vagy a könyvárusokhoz, a kik szintén föl vannak hatalmazva elfogadásukra.
FRANKLIN-TÁRSULAT,
magyar irodalmi intézet és könyvnyomda Budapesten.

Az 1844-ben alapitott
BUDAPESTI 2. ASZTALOSEGYLET
BUTORKERESKEDÉSE
nádor-utcza 14. szám,
ajánlja mindennemü szilárd
fa- és kárpitozott butorkészletét
a t. cz. közönségnek, a legolcsóbb árak mellett; továbbá elfogad mindennemü e szakba vágó megrendeléseket. 1554

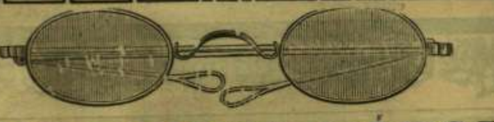

CALDERONI ÉS TÁRSA
látszerészek Budapesten
váczi-utcza 30, és kis hid-utcza 8,
ajánlanak nagy választékban és jutányos árakon szemüvegek-, orrcsiptetők- és lorgnetteket, távcsöveket és kettős tábori látcsöveket, górcsőket, higany- és aneroid-légsúlymérőket, hőmérőket, folyadékmérőket stb.
Árjegyzékek bérmentve küldetnek.

Évad ideje májustól októberig.
REICHENHALLI FÜRDŐ
Hivatalos megnyitás május 15-én.
Legnagyobb német égalji gyógyhely a bajor magas Alpesek közepette. Sós, anyalúgos és fenyőtűkivonat-fürdők, kecskesavó, tehéntej, alpesi növénynedvek, minden ásványviz friss töltésben, nagy légmoztani készülék, belégzési termek, sópárlóházak, sósforrások, gyógytornázás. Kiterjedt parkültetvények födött sétatakkal, közeli fenyőerdők és árnyas sétányok, minden irányban. — Naponkint 2 hangverseny a fürdő zenekara által, olvasó-szobák. Vasuti és távirda-állomás. Kimeritő tervezetekkel szolgál a kir. fürdő-biztosság. 1556

ANDEL J. ÓVSZERE
A MOLY ELLEN.
Moly elleni óvszerem a legbiztosabb védelmet nyujtja arra, hogy a téli ruhákba, szőrmékbe, butorokba, stb. a rendkivül kártékony moly be ne fészkelje magát; a leghatásosabb és legcsalhatatlanabb különlegességekből van úgy összeállitva s 4-szerint annak biztos hatására teljesen számolhatni.
Ára üvegenként 25, 35, 50 és 70 kr.

ANDEL J.
tengertúli
rovarpora.
Nem tévesztendő össze a közönséges féregporral. A tengertuli por direkt készitett specialitás s biztos hatásu. Alkalmazása uj szerkezetü s olcsó
féreg-porzó fecskendő
által történik. — Az emlitett por, mondhatni, természetfeletti erővel bir, kiirtja a **poloskát, bolhát, svábbogarat, munkaférget, molyt, legyet és hangyaférget,** egyátalán az egész férgek létét csodálatos gyorsan, biztosan és pedig olykép, hogy a férgekből semminemü maradékot sem hagy vissza. Ára üvegenként, **20, 40, 60, 80 kr. és 1 frt.** Egy darab féregporzó gép ára **45 kr.**
Budapesten Török J. gyógyszerésznél, király-utca 12.
Továbbá **B.-Csaba:** Badics. **Beszterczebánya:** Göllner. **Brassó:** Jekelius. **Eger:** Köllner. **Eszék:** Dienes. **Kalocsa:** Horváth. **Kecskemét:** Katona. **Komárom:** Kovách. **Léva:** Medveczky. **Losoncz:** Kirchner. **Miskolcz:** Szabó Gyula. **Munkács:** Traxler. **N.-Várad:** Molnár. **Pozsony:** Pisztóry. **R.-Szombat:** Liszka. **Szarvas:** Barts. **Székesfehérvár:** Dieballa. **Zólyom:** Stech. 9804

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztr. tartományok számára Szelinszki György cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.
JÓSIKA MIKLÓS REGÉNYEI
72, 73, 74. szám.
UJ OLCSÓ KIADÁS.
A GORDIUSI CSOMÓ.
Második kiadás.
Ára füzve 1 frt 50 krajczár.

HAZAI IPAR
RIGLER JÓZSEF EDE
budapesti gyártelepének legujabb készitményei
ADRIA czimü csontszinü sima angol modorban készült igen finom és eleg. levélpapir, diszes dobozban 50 levél és 50 boriték.
Humorisztikus levélpapir,
a „**Bolond Istók**" és „**Borsszem Jankó**" czimü humorisztikus élczlapok alakjaival.
Ezeken kivül ajánlom szintén **saját készitményü** sárgás angol modoru „**Stuart**" vagy franczia modoru **szines** levélpapirjaimat jelvényekkel u. m. **Pusztai élet, Hangjegy** és **Virágposta** czimüeket vagy pedig jelvények nélkül, melyek szintén nagy választékban kaphatók **belvárosi raktáramban**
kecskeméti utcza 13-dik szám alatt.
Árjegyzékek kivánatra bérmentve. 1430
Gyártelep: VI. rózsa-utc. 55. sugárutról jobbra.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

20-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, MÁJUS 18. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre ... 6 » | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre ... 4 » | Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre ... 3 » | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

MÁRIA ANNA.

(1803—1884.)

A PRÁGAI Hradzsin, ez ódon és méltóságos királyi lak f. hó 4-én halottas palotává vált. Remete-asszonya, V. Ferdinánd egykori magyar király (s e néven I. ausztriai császár) özvegye, élete 81-ik évében az örök álomra hunyta le szemeit. 1848 deczembere óta lakott ott állandóan, mikor férje, a jóságos fejedelem, az eseményeknek feje fölé tornyosult hullámaitól nyomatva, lemondott trónjáról és koronáiról s önkéntes nyugalomba vonult, hogy erősebb fiatal kezekre bizza az uralkodást, melynek terhe az ő gyönge vállainak elviselhetetlen volt. Még huszonhat évig élt azután az agguló házaspár, teljes visszavonultságban, a Hradzsin komor falai között; mig Ferdinánd, 1875. jun. 29-én, 82 éves korában, megtért koronás őseihez s özvegységben hagyta nála tiz évvel fiatalabb hitvesét. Az özvegy császárné és királyné visszavonultsága ez idő óta még teljesebb lett. Férje életében, sőt még uralkodásuk ideje alatt is, igen kevesett közlekedett a külvilággal. Mióta Prágában laktak, a Hradzsint egyszer sem hagyta el, ha csak zárt kocsiban nem, a nyár egy pár hónapjára a ploskoviczi nyári kastélyba költözött át. Férje halála óta a kirándulások is elmaradtak s az özvegy királyné sétája a Hradzsin egy zárt folyosójára, vagy különösen szép időben s nagy ritkán a palota kertjének egy elzárt részére szoritkoztak. Egész idejét kolostori visszavonultságban, egy pár régi udvarhölgye, nehány apácza és olasz jezsuita-gyóntatói körében, imádsággal s ájtatoskodással, s a mi egész életében legfőbb foglalkozása volt: a jótékonyság gyakorlásával töltötte. Prága szegényei nagyon sokat vesztettek a kegyes és jóltevő királyasszony elhunytával. Nem jöhetett tudtára nyomor és inség, melynek ő, adományával, segitségére ne sietett volna. Elég volt egy egyszerü folyamodvány: udvarmestere azonnal a kérelmezőhöz küldötte megbizottai egyikét, tudomást szerezni a folyamodó helyzetéről s azonnal megérkezett a szükséghez képest bőkezüleg kimért adomány. A rendes segélyben részesülők pedig — s ezek száma nagy volt — minden héten megkapták bőséges alamizsnájokat; és pedig azzal a gyöngéd figyelemmel, hogy közülök a keresztény hitüek szombaton, a zsidók pénteken délben kapták kézhez, hogy azzal egy kis ünnepet csinálhassanak magoknak, mert megjegyzendő, hogy e legkatholikusabb királyne jótékonyságából a zsidók a világért sem voltak kizárva. A nyomor nem ismer felekezeti különbséget; a nyomort enyhitő jótékonyságnak sem szabad azt ismernie.

Mária Anna Karolina Pia császárné és királyné, kinek arczképét, egy a harminczas évekből való, tehát még fiatal korabeli metszet után adjuk, 1803. szeptember 19-kén született s leánya volt I. Viktor Emánuelnek, az 1824-ben meghalt szárd királynak, és Mária Terézia esztei osztrák főherczegnőnek, Mária-Terézia magyar király unokájának, ki 1832-ben halt el, röviddel azután, hogy leánya Ferdinánd — akkor még trónörökös, később ausztriai császár és magyar királynak neje lőn. 1831. február 12-kén prokuráczió utján Turinban, február 27-kén pedig személy szerint keltek egybe. Férje már előbb megkoronázott magyar király levén, neje nem is koronáztatott meg magyar királynévá; de trónra léptük után (a mi Ferencz császár és királynak 1835. márcz. 2-án bekövetkezett halálával történt), 1836. szeptember 12-én megkoronáztatott Csehország királynéjává, mivel trónra léptük után Prágába költöztek s többet laktak ott, kivált az első években, mint Bécsben.

Mária Anna kezdettől fogva már, mint trónörökösné is, sajátságos állást foglalt el a bécsi udvarnál. Férjének fiatalkori majdnem folytonos betegeskedése miatt, — melynek következtében a család nem várhatott tőle örökösöket — öcscse, Ferencz Károly főherczeg előbb megnősült, egybekelvén Zsófia bajor kir. herczegnővel, ki szellemessége és szépsége által

Menyegzője alkalmából metszett kép után.

MÁRIA ANNA, V. FERDINÁND KIRÁLY ÖZVEGYE.

kiváló állásra jutott az uralkodó család körében s az udvarnál mindenki neki hódolt. Igy Mária Anna, mikor mint trónörökösné Bécsbe jutott, a tért tulajdonkép már élfoglalva találta. Túl volt már azon a koron, melyben királyleányok rendesen férjhez mennek, 28 éves levén, s mig a másik főherczegi pár, Ferencz Károly és Zsófia már 1830. augusztus 18-ika óta egy ép s erőteljes fiu-sarjnak örvendettek, a tulajdonképeni trónörökös pár házassági frigye gyümölcstelen maradt, s évről évre valószínűbbé vált, hogy a császári és királyi trón és koronák örököse Ferencz József, a reményteljesen fejlődő és növekedő fiatal főherczeg leend. Ezzel a Zsófia főherczegnő befolyása az udvarnál folyvást emelkedett s Mária Anna mindinkább háttérbe szorult. Egyénisége is ezt hozta magával. Szigoruan vallásos, sőt túlbuzgó anyja által hasonló irányban növelve, soha sem kedvelte a világi zajt és pompát s önként félrevonult, ha csak tehette, az udvari ünnepélyességek elől, főleg a vigalmaktól, melyekben soha sem szeretett részt venni. Ragaszkodása a kimért etiquette-hez, szigoru modora, különben is elütött a patriarkhális és vidám modortól, mely Ferencz király alatt a bécsi udvarnál lábra kapott volt. Ehhez járult még egy másik körülmény, mely az abszolut uralom alatt nem tünt fel annyira, hogy a német nyelvet soha sem sajátította el annyira, hogy beszélni tudta volna; még kevésbbé természetesen a csehet vagy magyart, s igy kizárólag saját olasz kiséretével, legörömestebb pedig olasz papjaival társalgott.

Mind ez okok jó formán elszigeteltté tették helyzetét a bécsi udvarnál s midőn férjének trónra lépte után Prágába költöztek, a császárné ott sem lépett ki félrevonultságából. A közügyekre majd semmi befolyást nem gyakorolt, Ferdinánd király mellett Lajos főherczeg vivén, majdnem tejhatalmulag, az uralkodást.

Az 1848-ki mozgalmak kitörése erősen megrázta a magába vonult császárnét; mint leány, hasonló mozgalmaknak volt tanuja Turinban is, melyek atyját a trónról való lemondásra kényszeritették volt 1824-ben. Megrettenve a bécsi mozgalmaktól, ő követelte férje eltávozását a birodalmi fővárosból s az Innspruckba menekülést. Mikor Bécsbe visszatértek, a bécsi nép zajos ovációi nem hogy megnyugtatták volna — még inkább megfélemlitették. Az októberi mozgalmak még elrettentőbben hatottak rá. A visszahatás emelkedőben levén, Zsófia főherczegnő, a valódi trónörökös anyja, egyre irányadóbb állást foglalt el s már egészen urává lett a helyzetnek. Ugyannyira, hogy mikor Olmützben Ferdinánd lemondásáról volt szó, maga Mária Anna volt, a ki ezt férjének tanácsolta s az elhatározó lépéstől vonakodót erre sürgette. Mondják, hogy mikor a rend ismét helyre állt, a forradalom leveretett s a dolgok ismét visszazökkentek a régi kerékvágásba, megbánta, hogy befolyását ő is a latba vetette ily lépés megtételére. De már késő volt. Ők ismét a Hradzsinban voltak, s Ferencz József a trónon ült.

Kétségkivül csakhamar megadta magát sorsának. Annyival inkább, mert az uralkodó maga s családja minden tagja a legnagyobb tisztelettel viseltetett a koronáról és trónjáról lemondott császári pár iránt. E tisztelet legfényesebben nyilvánult 1856 február 26-án, mikor Ferdinánd és Mária Anna ezüst-mennyegzőjöket ülték Prágában s a komor Hradzsin még egyszer zajos és ragyogó ünnepélyek színhelyévé vált.

Az agguló pár azután is folyvást a legnagyobb tisztelet és hódolat tárgya volt. S az 1875 óta özvegyen maradt császárné hasonlókép. A palota első emeletét elfoglaló lakosztályát, mely magának és udvartartásának volt fentartva, soha semmi okért nem háborították; még akkor sem, mikor Rudolf trónörökösnek és fiatal nejének uj udvartartást kellett berendezni a palotában.

Az agg császárné és királyné zavartalanul élhetett zárdai magánya, csöndes ájtatoskodásai és kiterjedt jótékonysága kegyes kedvteléseinek. Utolsó évei legfőbb óhajtása volt, hogy nővérét, az 1836-ban elhunyt Mária Krisztina nápolyi királynét «boldog»-nak nyilvánittathassa a szent atya által. A szent széknél ez érdekben megindított tárgyalások azonban eredménytelenül maradtak, vagy jobban mondva félbeszakadtak a mult évben, mikor az ez ügyet szorgalmazó prelátus Rómában meggyilkoltatott.

A most elhunyt királyné nagy magánvagyont hagyott hátra, melynek főörököse valószinüleg — emlitett nővérének fia, Ferencz nápolyi exkirály lesz. Halála, mely a monarkhia összes népeit sajnálkozással töltő el, legnagyobb veszteség Prága szegényeire és jótékony intézeteire, különösen a beteg-ápolással és leányneveléssel foglalkozó apácza-házakra, melyek nagy mértékben részesültek határt nem ismerő jótékonyságában.

Mária Anna nem fejedelmi, hanem keresztényi és női erényekkel tündökölt a trónon. Semmi szemrehányás, — annál több áldás kiséri koporsójába, mely a bécsi augusztinusok sirboltjába tétetett le, hol a Habsburgok érczkoporsói hosszu s tömött sorokban állanak.

—á—r—

V. Ferdinánd és Mária Anna menyegzői érme.

KEMÉNY JUDIT.

— Történeti beszély. —

Irta: **P. SZATHMÁRY KÁROLY.**

E nevet a Kemény-család nemzedékfáján hasztalan keressük; nincs ott sem az egyenes fejedelmi ágon, sem a Kemény János fejedelem testvérétől, Pétertől levezetett mellékág névsorában, — de ott áll Barcsai Mihály neve mellett, mint törvényes nő, kitől máig élő nemzedékrende ágazik le e nagyhirü fejedelmi családnak.

Mi hagyta ki amonnan?... A két család között fenyegető átok. Mi vette be ide?... A szerelem örök hatalma, mely ez átkot megtörte.

Hogy az utóbbit megértsük, a szép, de szerencsétlen Erdély leggyászosabb korszakába kell visszapillantanunk.

II. Rákóczi György fejedelem szerencsétlen lengyelországi hadjárata, melylyel svéd segély mellett a lengyel koronát kereste, lett Erdély Mohácsa. Az a 20—30 ezernyi sereg, melynél szebb Erdélyből talán sohasem indult ki, s melynek veteránjai, Bethlen Gábor és I. Rákóczi György diadalmas csatáiban tanultak harczolni, részint megsemmisült, részben fogságra került: és pedig a nagyobb rész Kemény Jánossal, Rákóczi hős vezérével együtt a krimi tatárok fogságába.

Kemény Jánossal, az elfogott vezérrel együtt Erdély kitünőbb foglyait maga a tatár khán tartotta meg; jó magas váltságot remélt érettük családjuk otthon maradt tagjaitól. De az eszélyes Kemény János, régi tapasztalásán okulva, ugy remélte mindnyájok legkönnyebb szabadulását, ha a khánnal egy átalános összegben állapodnak meg s az amugy sem biztos ellenséges földön egyszerre térnek hazájukba. Szerződést kötött tehát társaival s ezek között a két Barcsaival, Gáspárral és Andrással, melyben életre-halálra kötelezték magukat, hogy egymás tudta nélkül szabadulásukra semmit sem tesznek.

De a Barcsaiak e hitlevélben kiadott fogadást megszegték; egy szép napon váltság-összegüket letéve, megszöktek s Keményt ott hagyták szomoru fogságában.

Annál magasabbra szabta most a khán Kemény János váltságbérét, vagy mint akkor nevezték, sarczát; ugy, hogy odahaza az egész Kemény-családnak, még a nőknek is jót kellett állaniok rokonuk váltságösszegeért; igy is nagy bajjal, a vele ismerős moldvai vajda segélyével szabadulhatott ki s térhetett vissza hazájába. Fejedelme, Rákóczi semmit sem tett érte; őt már akkor török, tatár szorongatta. Azért midőn a hazatért Keményt az országgyülésen fölszóliták, hogy Rákóczi mellett nyilatkozzék, zordonul felelt, hogy ő még rab, mert váltsága nincs egészen lefizetve. El is hagyta Erdélyt s kiment Szatmárba, hol nemsokára a gazdag Lónyai Annával tartá menyegzőjét.

Időközben a Rákóczi-család czimerében levő diadalmas sas elröpült; az alája festett szerencsekerék nagyot fordult: II-ik Rákóczi György elesett Gyalunál, vitézül harczolva a török ellen.

A budai pasa pedig Barcsai Ákost emelte fejedelemmé s Erdély legerősebb várának, Nagy-Váradnak bevétele után, elviselhetetlen adót vetett a kirabolt országra.

Ez elkeseritette az erdélyieket s kivált a székelyek, miután lázongásukért iszonyuan megfenyittettek, egyre küldözték a levelet Kemény Jánoshoz, hogy lépjen föl a szegény ország védelmére.

Keményt a hazaszeretet, a nagyravágyás és gyülölete a Barcsaiak iránt végre csakugyan reá vették, hogy német segélyhez forduljon.

Betört Erdélybe, Barcsai Ákost előbb lemondatta, majd börtönbe vettette, és magát Erdély fejedelmévé választatta.

Ekkor aztán szabad folyást engedett személyes boszujának. Barcsai Gáspárt Örményesen vagdaltatja össze a székelyek által, mit az a székelyeken elkövetett kegyetlenségei miatt bőven meg is érdemelt; Barcsai Andrást, a fogarasi vár parancsnokát, ugyanott felakasztatja, nyakában ama hitlevéllel, melyet a két Barcsai egykor Krimiában részére kiállitott volt. Utoljára került a sor Ákosra, az élhetetlen fejedelemre, kit görgényi fogságából azon szin alatt, mintha más várba akarná szállittatni, kihozat és éjjel Répa nevü falunál orgyilkos módon ölet le.

Mennyire voltak jogosultak e kegyetlenségek, azt ezuttal nem akarjuk vitatni: cég, hogy a véres munka végre lett hajtva; és miután maga Kemény János is balvégzetesen épen azon paripa csökönyössége miatt, melyet Barcsai Gáspár halála után foglaltatott le, a Segesvár mellett Kucsuk basával vivott ütközetben elesik, hol még holttestét is fölismerhetetlenné tapossák össze: a nagy vérés dráma mindkét részről le

lőn játszva; az özvegyen maradt nők mindkét részről erős átkot mondanak az ellenséges családok tagjaira, és megszakitanak azokkal minden családi vagy társadalmi érintkezést.

Ez főbb vonásokban elbeszélésünk előjátéka.

I.

Alig félszázaddal ez események után, 1703-ban, nagy zűrzavar támadt Erdélyben. Rákóczi Ferencz, az erdélyi fejedelem, II. Rákóczi György unokája, Munkács táján betört Magyarországba; szétküldé mély hazafias érzülettel fogalmazott kiáltványát, a «Recrudescunt vulnera» kezdetüt, melyben a magyar nemzet felszaggatott sebeiről szól; s mert a császári tábornokok és kormányzó csakugyan sokat tettek arra, hogy e vádak alaposságát bebizonyitsák; a Kobbok és Karaffák véres gazdálkodása amugy is nyitva tartá a nemzet vérző sebeit: alig volt az országban hazafi-szív, mely e kiáltványra meg ne dobbant volna. Különösen a középnemesség és a köznép, s ezek között a ruthének és románok szabaditójukat keresték az uj szabadsághősben és trónkövetelőben; s a Rákóczi-név egykori dicsősége, a császári hadaknak zsarolásai seregestől hajtották a népet a fölkelés kitüzött zászlója alá.

Az erdélyi főurak azonban, kik közt egy erélyes és a magyarországiaknál kevésbbé kegyetlen hadvezér, Rabutin parancsnokolt, nehezében tudták magukat bármely részre elhatározni; részint mert a Leopold-féle kötlevél Erdélynek jogai egy részét meghagyta, részint mivel a családi hagyományok és a császári udvar részéről adott kitüntetések nagy részöket a dinasztia érdekeihez füzték: s végre, mivel az egész felkelésnek annyira népies jellege volt, hogy tartaniok lehetett, miszerint az erdélyi elnyomott jobbágyság a kedvező alkalmat fel fogja használni járma lerázására és a vett sérelmek megboszulására. A mint a felkelésnek hire futamodott, és a nép itt-ott mozogni kezdett: a nemesség elhagyta nyugalmas kastélyait és udvarházait és szekerekre podgyászolva féltettebb portékait, árkon-bokron át sietett az erősebb várakba. Oly átalános futás támadt az országban, mint az egykori tatárfutások alkalmával. Az utakat mindenütt menekvők szekerei lepték el; a nép itt-ott az erdőségekben csoportosult; fegyveres csoportok vonultak uttalan utakon és erdőségeken keresztül a határszél felé, hogy Rákóczi zászlóihoz csatlakozzanak. E csapatok közül nem egy csakugyan felhasználta az alkalmat arra is, hogy a gyülölt főurakon boszut álljon, és az esetleg kezeügyébe akadt menekülők portékáit hatalmába keritse.

Egy holdvilágos nyári estén, a Maros balpartján, a Maros-Vásárhely felé vezető uton, hintót és nehány felpodgyászolt szekereket látunk haladni, melyet nehány fegyveres cseléd vesz körül, egy udvari tiszt vezetése alatt. A nehéz, nyitott hintó hátulsó ülésén éltes aszszonyság és fiatal, mintegy 18 éves leány ül; velök szemben két nőcseléd, vagy, mint akkor Erdélyben nevezték, frajj. A jó vérü négy lovat nagy bajuszu öreg kocsis biztos kézzel hajtja; mellette egy szintén idősebb koru huszár, kezében öblös karabélyt tartva.

A hintót követő fedeles szekeret, melyen három, rézzel kivert öreg láda foglalt helyet, kétfelől 3—3 huszár kivont karddal védelmezi; mi nyilván mutatja, hogy e ládákban vannak a menekülő családnak legféltettebb kincsei; a többi három igás szekér felhalmozott és lekötött podgyászokkal van megterhelve, melyek elején, a saraglyában egy-két nő- és férficseléd foglal helyet; és az egész menetet ujból nehány felfegyverezett lovaslegény zárja be.

— Csak Simon lenne velünk, — mondja a hintóban ülő éltes nő, — nem tartanék semmitől; talán jobb is lett volna, ha megvárjuk, mig ő visszatér Szebenből, mert a nép mindenütt felkelésben van, s könnyen megeshetik, hogy valami kóbor csapat utunkat állja.

— Nyugtassa meg magát édes anyám — mond a fiatalabb, — pár óra mulva már a Székelyföldre érünk, hol többé nincs mitől tartanunk. Különben is édes atyám nem küldött volna gyors stafétát, ha veszélyesebbnek nem tartotta volna, hogy Bükkösön maradjunk, hol az oláhság közepette könnyebben ki lehetünk téve valamely veszélynek.

— Gondoskodhatott volna egy kissé korábban; legalább a leveles ládák elszállításáról; mert ezt Kemény László bátyám már egy hét előtt megirta volt neki.

— Igen, csakhogy a szebeni staféta egyszerre érkezett a László bátyáméval, és az első parancs semmi halasztást nem engedett. Azután ismeri édes anyám atyám természetét, ki családját sokkal jobban félti a világ minden kincsénél és leveles ládájánál.

— Igaz, — mond nyugodtabban az éltes asszony — talán épen azért küldötte Ádám fiamat már két hét előtt Vécsre szálláscsinálónak. Különben a székelység mozgásáról nincs még semmi hir; a cselédek egészen megbizhatók, és ha egyszer a vécsi várban leszünk, nevethetjük az egész veszedelmet. Csak már Radnóthot elértük volna, vagy legalább a bogáthi révet; ha egyszer a Maroson túl leszünk, én is meg fogom magamat nyugtatni. Kend János, — mondja aztán hangosabban, a huszárhoz intézve szavait, — csak előre nézzen folytonosan; ti pedig Anikó és Rózsika, egyik jobbra, másik balra irányozzátok szemeiteket, nehogy az erdőkből hirtelen valami csapat reánk támadhasson.

— Ej, édes anyám, maga nagyon is óvatos, mintha nem is örökölte volna a Vayak vért, kiket legalább odakint Magyarországon vitéz embereknek tartanak. Lássa, nem hiában, hogy én Kemény Simon leánya vagyok és a hires Szentimrei Kemény Simon utóda: de egy szikrát sem tudok félni.

— Félni nem, — felel a nagyasszony, — de tartani igen tanácsos az ilyen háborgós időkben. Te gyermek vagy még: de én odakinn megértem, mint fiatal leány, a Thököly-féle zendülést, midőn az emberek életével olyan keveset gondoltak, mintha csak csirkék megöléséről lenne szó. A labanczok nem egyszer szijat hasitottak az elfogott kuruczok hátáról; a mit aztán ezek azzal viszonoztak, hogy a rab labanczokat nyakig földbe ásták, s a fejükre hordott szalmával és náddal lassanként égették halálra.

— Jaj, de borzasztó! — kiált a jobbkézt ülő frajj, Anikó, — csak minket is el ne fogjanak és meg ne perzseljenek!

— Én ott az erdőben tüzet és embereket látok, — mondja fogvaczogva a másik szobaleány, — vajjon nem kuruczok-e ezek is?

— Az bizony! — mondja rémülten a nagyasszony, — ott csakugyan emberek vannak, még pedig feles számmal.

— Ugyan ne rémitsétek el az embert! — mond a fiatal hölgy, — bizonyosan jámbor pásztorok lesznek, a kik beszélgetni jöttek össze a tüzvilágnál.

A derék fiatal hölgy meguyugtató bizodalma ezuttal nem teljesült; mert a mint az erdőben tüzelő emberek a kocsik zaját észrevették, egyszerre nagy riadalra keltek, s lándzsákkal és kiegyenesitett kaszákkal fegyverkezve, tömegesen rohantak a kocsik felé.

(Folyt. köv.)

KÉT SZOMSZÉD ORSZÁG FEJEDELME.

Néhány évvel ezelőtt macskamuzsikát adtak Belgrádban az osztrák-magyar monarkhia ottani képviselőjének, zászlaját letépték és megtiporták, személyét inzultáltak s a «Maros» nevü páncélos ágyunaszádra, mely a Dunán mutatkozni merészelt, rálőttek a partről. Mind egy-egy olyan sértés, mely nemzetközi jog által megállapitott fogalmak szerint teljesen elegendő fölvetni és előidézni a kenyértörés esetét, a casus bellit. És ha ez még sem következett be s a kellemetlen «affaire» békés elintézésére elégnek bizonyult nehány magyarázó diplomáciai jegyzék: annak bizonyosan nem csekély oka lehetett; olyan oka, a melynek kedveért érdemesnek látszott zsebredugni a sértéseket a megsértett hatalmasabb félnek, a k nek csak akaratától függött, hogy a legteljesebb elégtételt szerezze meg magának.

A később is sokszor próbára tett, csaknem példátlan béketürés be nem vallott oka, a mélyebben látók előtt, akkor sem lehetett egészen titok. Most azonban, mikor már az eredményt is látjuk, teljesen nyilvánvaló. Meggyőzni a határainkon függetlenné vált kis délszláv államot a monarkhia önzetlen jóakaratáról, e végből elnézést gyakorolni irányában a szokott határokon túl is, előmozditani érdekeit, segiteni megszilárdulásában és boldogulásában s az érdekkapcsolatok egész láncolatával füzni magunkhoz, másfelől meggyőzni arról, hogy mindebből már nem származik olyan, a mi állami függetlenségére fenyegető lehetne s igy tüntetve föl a helyzetet, szembeállitani azt Szerbiának az esetleges muszkaszövetségből okvetetlen származó viszonyával, mely Szerbiát, — mint azt a vele szomszédos Bulgária peldája is mutatja, — vazallusává tenne a hóditásra és elnyomásra törekvő északi nagy szláv birodalomnak, s oda érlelni a szerb közvéleményt, hogy belátva a velünk való jó viszony előnyeit a muszkaszövetség fölött, inkább azt válaszsza, mint emezt: ez volt az alapgondolat, mely politikánkat Szerbiával szemben nevelte.

Gyökeres átváltozáson kellett keresztül menni a szerb hangulatnak, hogy e politika czélja eléressék. A fölszabaditó czár neve varázshatalommal birt a kedélyek fölött. A Risztics-kormány egészen az orosz érdekek vontató köteléhez füzte Szerbiát s Mihály belgrádi metropolita házából gurult a muszka rubel, mely Oroszország ügyének volt propagandát csinálandó. Tehát ugyancsak markolható, nyomatékos érvekre vala szükség, melyek a szerbeket meggyőzzék a felől, hogy mégis előnyösebb lesz az osztrák-magyar monarkhiára, mint Oroszországra támaszkodniok.

Ugyanez a vezéreszme volt irányadó Romániával való viszonyunkban. Monarkhiánk volt az első, mely vele kereskedelmi és vámszövetséget kötvén, függetlenségét elismerni sietett s mindent elkövetett, hogy a románokat meggyőzze a felől, hogy a szláv és germán néptengerek közé ékelt, elszigetelt két nemzetet, a magyart és románt már önfentartási érdeke is arra utalja, hogy egymásban keresse támaszát.

Az, hogy az orosz hadsereg az utolsó háboruban országuttá taposta Romániát; az, hogy Plevna bevétele csak a román csapatok segitségével vált lehetővé s hogy a háboru befejeztével Oroszország megrabolta szövetségesét, elvevén tőle Besszarabiát s vele a Dunatorkolatot, — igen alkalmasnak látszott Oroszországtól elidegeniteni a román közvéleményt s arra birni, hogy hivebb, megbizhatóbb támasz után lásson s hogy azt az osztrák-magyar monarkhiában ismerje, találja föl. Mégis azt kellett tapasztalnunk, hogy csak nem rég is tekintélyes, befolyásos férfiak, állami méltóságokat viselő egyénisége k, magának a királynak jelenlétében oly érzelmeknek adtak nyilvánosan kifejezést, melyek fölötte kellemetlenül érinthették az őket barátságával kináló monarkhiát. Beszéltek a román királyi korona fényéről, annak hiányzó két drágakövéről, melyeket Szent István koronájából kell kifeszíteni, hogy a román Nagy István koronájába beilleszthessék stb.

Ily előzmények után tehát kétszeresen örvendetes jelenségnek mondható, ha most monarkhiánk s a két legifjabb királyság viszonyában oly kedvező fordulatot tapasztalunk, mely a legmelegebb, legőszintébb barátság jeleinek kicserélését teszi lehetővé.

I. MILÁN, SZERBIA KIRÁLYA.

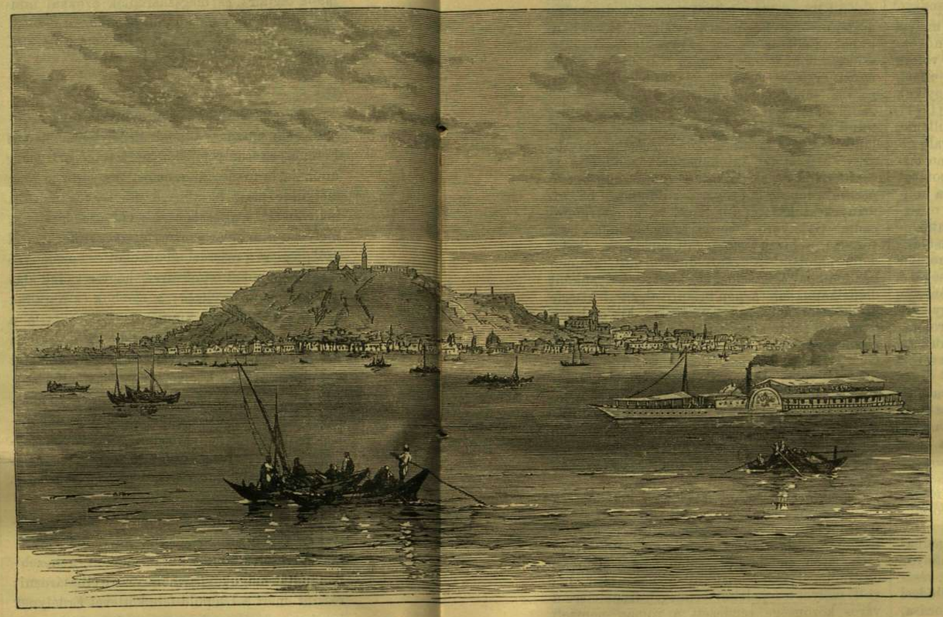

BELGRÁD, A DUNÁRÓL TEKINTVE.

I. KÁROLY, ROMÁNIA KIRÁLYA.

BÁL A BUKARESTI ROMÁN NEMZETI SZINHÁZBAN.

BEVONULÁS RUSCSUKBA.

A TRÓNÖRÖKÖS-PÁR KELETI UTJÁBÓL.

Első sorban áll ezek között Rudolf trónörökös és ifju nejének keleti utja. Uralkodó házak tagjai, kivált a leendő uralkodók, nem szoktak látogatásokat tenni más uralkodó házaknál más czélból, mint abból, hogy az a megkötött benső jó viszony pecsétje legyen. S az a lelkes, szives fogadtatás, melylyel a trónörökös-pár ugy Belgrádban, mint Bukarestben találkozott, elég hangosan beszél a mellett, hogy ma már el van érve ama politika czélja, melylyel monarkhiánk a két aldunai királyságot érdekkörébe vonni igyekezett. A két szomszéd király megmutatta ez alkalommal, hogy nem csak azoknak a követelményeknek tesz eleget, melyeket az udvariasság szabályai tesznek a fejedelmi házigazdának mintegy kötelességévé a fejedelmi vendég iránt, hanem azt is, hogy nagy sulyt fektetnek országaik és a szomszéd nagyhatalom közti egyetértésre, barátságra, benső jó viszonyra. S a két ország népe szerencsésnek tekintheti magát, hogy a végzet oly férfiakat ültetett királyi székükbe, kikben eleg erkölcsi és értelmi érzék volt felismerni a két állam igazi életérdekét.

Ez alkalomból kivántuk bemutatni Európa két legifjabb királyát, kikről ma már bizton mondhatjuk, hogy bennök jó szomszédokat bir monarkhiánk, kiknek politikája meg fogja szilárditani azt a hagyományos köteléket, mely a szomszéd államok között mindig megbecsülhetetlen értékü volna, még amaz anyagi előnyök nélkül is, melyek abból rendszerint következnek.

I. Milán szerb király egyetlen férfi-sarja volt a Szerbia történetében oly jelentékeny szerepet vitt Obrenovics fejedelmi háznak, mikor Mihály fejedelmet topcsideri nyaralójában elejtette az orgyilkos golyó.

Milán Obrenovics Milostól, Efraim fiától származott, ki testvére volt az öreg Obrenovics Milosnak, a dinasztia alapitójának. Milán tehát Mihály fejedelemnek másod-unokaöcscse volt, kinek nagyatyja Romániában lakott, hol fiát Milost meg is házasitá Catorgiu gazdag bojárnak leányával, Máriával.

E házasságból származott Milán, kit a család már kis korában Párisba küldött nevelésbe, hol később nyilvános oktatásban is részesült. Mint a Szent Lajos-lyceum növendékét érte a hir nagybátyja haláláról s a fölszólitás, hogy térjen haza.

Mihály halálával Szerbiában ideiglenes kormány alakult, melynek Blaznavacz, Garasanin és Ristics voltak tagjai, kik a Párisból haza hozott fejedelmi sarjat azonnal Szerbia trónjára helyezék s ennek párisi volt nevelője, Huet tanár, majd ennek elhunytával Puzics, jeles délszláv iró, vezetésére bizták nevelését.

Milán 1871. szeptember 18-án betöltvén 18-ik évét, mint a törvény szerint nagykoru fejedelem, elfoglalta a trónját s vezette a kormányzatot bizony igen sulyos és válságos körülmények között, de melyeket nem csak hogy szerencsésen leküzdenie sikerült, de megadatott neki ugy vezetni keresztül a nehézségeken az állam hajóját, hogy a gondjaira bizott ország visszanyerte teljes állami függetlenségét, kiterjeszté határait, s fejedelemségből királysággá lehetett. Hogy országát szilárd, alkotmányos állammá tette, hogy abban tágabb utat nyitott az európai czivilizációnak, hogy azt szerződésekkel, vasuti összeköttetésekkel a nyugathoz kapcsolni igyekezett s hogy az állam megszilárdulásának alapját nem az orosz szövetkezésben, hanem az osztrák-magyar monarkhiára való támaszkodásban kereste: mind oly érdemei Milán király uralkodásának, melyek nevét Szerbia legnagyobb uralkodói sorába fogják emelni egykoron.

I. Károly, Románia királya, 1839-ben született, mint a Hohenzollern-Sigmaringen herczeg második fia, kinek testvérbátyja, mint porosz törzstiszt Königgrätznél esett el. Károly herczeg is a katonai pályát választá, s hadnagy volt egy porosz dragonyos ezredben, midőn egy román küldöttség, Napoleon tanácsára, Berlinben megjelent, s fölajánlá neki Románia fejedelmi székét, melyről 1866. február 23-án üzte el Kuza herczeget egy palotaforradalom.

A fiatal porosz hadnagy nem sokáig gondolkozott, ha vajjon egy ország uralkodó székét elfogadje-e, noha jól tudhatta, hogy az bizony igen ingatag egy alap, melyen egy század óta senki hét évnél tovább megmaradni nem tudott. Rászánta magát s Ausztrián és hazánkon keresztül inkognitó Romániába utazott, hol fejedelemnek kikiáltatott.

Uralkodásának kezdete nem lehetett valami kellemes, egy folytonosan zajongó, megállapodásra jutni nem tudó országban, melyet pártok szakgattak szerte szét, hatalmas főnökökkel, kiknek elődei vajdák, fejedelmek voltak egykoron s k k most nem nézhették jó szemmel, mint foglalja el egy idegen, a mit mindegyikük a maga örökének szeretett tartani.

A fejedelem békés, engesztelékeny szelleme, a nemzet jelleméhez, gondolkozásához való alkalmazkodása, intézményeinek tiszteletben tartása lassan-lassan mégis türhető állapotokat eredményezett, az ország haladni kezdett a konszolidáczió utján, ugy, hogy midőn az orosz-török háboru kitört, Románia nem jelentéktelen haderővel jelenhetett meg szövetségese oldalán. Az, hogy a fejedelem maga állt a román haderő élére, nagyban nevelte népszerüségét s az uj román segédcsapat viselt dolgai, különösen Plewna körül, hol először ment át a nagy vér- és tüzkeresztségen, olyhá tüntek föl a román nemzet szemében, mint a melyek nélkül az orosz hadaknak soha nem sikerült volna a török oroszlánt megejteni.

A hadjárat diadalmas befejeztével, a függetlenség elismertetésével Románia bizvást megindulhatott a békés alkotmányos fejlődés utján, a dinasztia, az államforma állandósága nem vált többé kér- esessé. S a ki összehasonlitja Románia mai helyzetét a háboru előttivel, lehetetlen megtagadnia elismerését a haladás fölött, melyet ez ország oly rövid idő alatt fölmutatott.

Ez eredményben az uralkodónak tagadhatatlanul oroszlánrésze van. Az alkotmányos kormányforma szigoru tiszteletben tartása, részrehajlatlan igazságosság, az állam müvelődési és anyagi érdekeinek lelkiismeretes gondozása, a véderőnek eddig nem ismert fokban kifejtése s a nemzeti önbizalom megszilárditása, fölébe emelték az uralkodót a pártokon, kit megszoktak a nemzet atyjának, nemzeti hősnek tekinteni s kinek fejére büszkén tették föl a királyi koronát, ezzel egyuttal betetőzését adva meg az államforma kifejlődésének.

Tagadhatatlan, hogy mint minden szomszédos államok között, ugy monarkhiánk s az aldunai két királyság között is nem egy kérdés merül föl, mely magán viseli az érdekellentétesség jellegét, vagy annak legalább látszatát. De az érdekazonosságnak ama számos és sokkalta fontosabb mozzanatai mellett, melyeket sokáig félreismerni teljes lehetetlenség, ezek számba is alig jöhetnek s a kölcsönös jóindulatnak olyatén nyilatkozatai mellett, a minőket a trónörökös-pár belgrádi és bukaresti látogatásában s ottani szivélyes fogadtatásukban látni alkalmunk nyilt, bizonyára el fognak enyészni, hogy a legtisztább bizalomnak és barátságnak engedjenek helyet.

A TRÓNÖRÖKÖS-PÁR RUSCSUKBAN ÉS BUKARESTBEN.

A közönséges halandó is, hogy ha keleten járt, ugy tud beszélni ottani élményeiről, mintha tündérmesét regélne el. Hát még egy fiatal pár, melyre két nagy ország trónusa vár, melynek utjából eltávolitották az utazásnak ezerféle aprólékos kellemetlenségeit, melynek minden kényelméről, kedveteléséről gondoskodtak, melynek fogadására városok öltöztek ünneplőbe s fejedelmek siettek megelőzni kivánataikat, fölülmulni várakozásukat, s kiknek kedveért minden megtörtént, hogy keleti utazásukra ugy gondoljanak vissza, mintha az ezer-egy éj tündérálmait álmodták volna át.

Öt napig időzött Rudolf főherczeg fiatal nejével Konstantinápolyban, mely idő alatt a keleti vendégszeretet mindent elkövetett, hogy ott időzésükből a lehető legkellemesebb emléket vigyék magukkal.

April 22-én hagyták el Stambulban a Jildisz-kioszkot, s szálltak a «Miramar» hajó fedélzetére, melyet a Lloyd-társaság kilencz hajója vett körül. Szép tavaszi este volt, midőn egy adott jelre valamennyi környező hajón kigyuladt a szines bengáli tüz s tarka rakéták, tüzoszlopok, lángkigyók sistergő, káprázatos ezrei repültek a levegőbe, mintha lángra gyult volna az egész Boszporus. A török hajók hasonló tüzijátékkal viszonozták a bucsuüdvözletet, mely egész éjfélig ragyogott, elkisérve a fejedelmi vendégeket a Márvány-tengerig.

Sándor bolgár fejedelemnek a programm szerint Ruscsukban kellett volna fogadni a visszatérő trónörökös-párt. De nehogy ez egyhangunak találja az utazást a Fekete-tengertől Ruscsukig, elibök ment egész Várnáig s 25-én együtt érkezett vendégeivel dunamelléki fővárosába, mely valódi délszláv lelkesedéssel fogadta őket falai között. Ezer meg ezer ember tolult az utczákra, hogy az érkezőket megpillanthassa. A vasuti indóház szépen volt diszitve s a bolgár katonabanda rázenditette az osztrák himnuszt, mikor a főherczegi pár a perronra lépett, hol a város küldöttsége hagyományos szokás szerint sóval és kenyérrel fogadta. Gyönyörü fogaton robogtak aztán be a városba, a lovas testőrségtől környezve, a fejedelmi palotáig. A város diszben állt, minden ház lombbal és zászlókkal ékesitve, helyenként diadalkapukkal. A nép örömrivalgással kisérte utjokban a fejedelmi vendégeket, kik csak nehány órát időztek Ruscsukban s még aznap este átszállitotta őket az «Alexander» yacht a Dunán Gyurgyevóba, honnan Románia fővárosa felé robogott velök a vonat.

A román királyi pár egész Comune állomásig utazott elébök s együtt szállt ki velök a nagyszerüen diszitett bukaresti indóházban, hol mozsárlövésekkel, zeneszóval, éljenriadallal s a szebbnél szebb virágbokréták egész özönével fogadták.

Bukarest — udvar, kormány, lakosság — valóságos pazarlást fejtett ki hogy vendégszeretét minél előnyösebb szinben tüntesse ki. Volt katonai szemle, volt fáklyás szerenád, volt kivilágitás, éjjeli népünnep, — fénypontja azonban az ünnepélyességeknek az a nagyszerü bál volt, melyet a fejedelmi vendégek tiszteletére a város közönsége rendezett a román nemzeti szinházban április 26-án.

A szinház fényesen ki volt világitva, s a nagy terem ragyogó látványt nyujtott, melynek legszebb fényét bizonyára a szebbnél szebb román hölgyek adták meg, kik egytől egyig nemzeti öltözetben jelentek meg. A román női öltöny rendkivül változatos, bár mindannyinak megvan ugyanaz a közös jellege s nagy mértékben festői. Gazdag arany diszités, selyem virághimzés, arany és ezüst érmekből izletesen összeállitott nyak- és fejdisz mindenütt, az egyes vidékek különböző divatai szerint összeválogatva.

Rudolf főherczeg a román királynőt vezette karján, ki szintén román nemzeti öltözetben jelent meg. Stefánia főherczeg-asszony Károly király karján lépett a terembe, a bukaresti közönségnek bizonyára nem csekély mérvben kellemes meglepetésére szintén román női ruhában, mely rendkivül jól állott sugár termetéhez. Női közönségünket talán érdekelni fogja, ha fölemlitjük, hogy az öltözet — Erzsébet román királyné ajándoka — állt egy szalmaszin selyem tunikából, egy mellénykéből, piros alapon gazdag aranyhimzéssel; a fejről egész a térdig aláomló átlátszó fehér fátyolból, s két román szabásu katrinczából.

A bál körmenettel kezdődött, mely után megkezdődött a táncz. Számos, parasztlegénynek öltözött fiatal ur, szép szabásu zsinoros kabátban, fehér bő nadrágban megkezdte a román nemzeti tánczot, a «Hórát», melyben majdnem az egész társaság részt vett.

A festői látvány egy óránál tovább tartá a fejedelmi vendégek figyelmét mintegy lebüvölve.

BELGRÁD.

Az a körut, melyet monarkhiánk trónörököse közelebb keleten tett, méltó befejezését találta a kis szomszéd államban, Szerbiában, melynek nemcsak fejedelme, de népe is érezte a nagy megtiszteltetést s őszinte rokonszenvvel fogadta a hatalmas szomszéd leendő uralkodóját. Már nehány éve biztosak vagyunk arról, hogy e kicsiny, de erőteljes és szép jövőjü állam az oroszok ellenében monarkhiánkban keresi szövetségét és gyámolitását s a jelen fogadtatás tüntető jellege még inkább biztositja a jó viszonyt e néppel, melyet nemcsak történeti multja, de jelene s különösen üzleti forgalma is folyvást arra utal, hogy velünk egyenlő irányban haladjon.

A Balkán-félsziget számos apró tartományai közül talán Szerbia az, mely leginkább érzi a nyugati müvelődés áldásait s leginkább igyekszik azokat megszerezni. Már évekkel ezelőtt dicsekedett azzal, hogy fővárosa, a mi történetünkben egykor oly kiváló szerepet játszott Nándorfehérvár, egész kis Páris. Az állitás mindenesetre túlzott és önhizelgő. De hogy a szerbek komolyan törekednek a haladásra, az mindenki előtt világos, ki Belgrádot ma s akár csak egy évtizeddel ezelőtt is látta. Párisban III. Napoleon kormánya egész városrészeket romboltatott le, hogy helyükbe palotákat épittessen, Róma egészen átalakult s a mai Budapestben is nehezen ismerné fel bárki azt a várost, mely egy nemzedékkel előbb e helyen feküdt: de egyik sem változott meg annyira, mint Belgrád. Hajdan nemcsak a Duna partjaira néző karcsu minaretek, az ódon, roskadozó vár, de a szük utczák, lapos tetejü, széles erkélyü házaikkal s a bennök kóborló kaftános, tarkabarka néptömeg is keletre emlékeztetett mindenkit: ma a keleti nyomok csaknem teljesen eltüntek, a keleti jelleg háttérbe szorult s Belgrád vára európai város kezd lenni.

Átalakulóban levő város mindig inkább érdekes, mint szép. S valóban, ki a Duna mellett magasan emelkedő felső várból szétkintet a szerbek már is jelentékeny, de mindenesetre nagy kiterjedésü fővárosán, elgyönyörködhetik azon az ellentéten, melyet Jenő herczeg palotájának érdekes romjai és a diszes kaszárnyák, a nehány fenmaradt ódon és elhagyatott mecset, s az egyetemi épület és más tanintézetek között talál. Legfeltünőbb a kétemeletes, egészen nyugot-európai jellegü paloták között itt-ott fenmaradt nehány régi törökös épület, melynek lapos tetője és hosszan kinyuló verandája alatt nyilt boltja vagy kávéháza van. A szük sikátorok eltüntek s a legtöbb helyen széles utczák vonulnak el fákkal beültetve. A város és vár között elterülő Kalimegdan réten, mely egykor egészen kopár pusztaság volt, ma szép park létezik s a régi, hires Sztambul-kapu helyén ma a nemzeti szinház áll. Török és albán alakok még most sem tartoznak ugyan e városban a ritkaságok közé s maga a falusi szerb is, festői öltözetében, melyet a fekete fez, piros bojtjával, a veres öv, törével és pisztolyával s mindenek felett a csaknem szabadon álló lábszárak oly férfiassá tesznek, eléggé keleti jellegü: de vannak egész városrészek, hol a túlnyomó többség már európai ruhát hord vagy legalább ahoz hasonlót s még a katonák egyenruhája is sokkal közelebb áll a franczia vagy olasz egyenruhájához, mint a Balkán-félsziget más népeinél s ha néha vidékről megjelen egy-egy bocskoros és daróczba öltözött paraszt, ökrök által vontatott faszekerével, a belgrádi lakosság fiatal nemzedéke már mint ritkaságot bámulja meg. Még a legjellemzőbb nemzeti sajátság, a fegyverviselés, is tünedezni kezd s e helyett mindenfelül verik a zongorát s a parkok lombos árnyékában diákok foglalkoznak a nyugoti müveltség elemeinek elsajátitásával.

Inkább érdekes, mint szép, mondottuk. S valóban, ha valaki jelenleg Belgrád touristai nevezetességéről akarna szólani, nagyon meg volna akadva. Kaszárnyák, kórházak és más középületek, köztök első sorban az iskolák érdemesek a megtekintésre, de egyik sem különb, mint a minőt bármely hasonló nagyságu nyugoti városban találhatunk. A nemzeti muzeum, mely egyelőre az egyetemi épületben van elhelyezve, leginkább gazdag éremgyüteményéről hires. Gyárai csekély számmal vannak s azok sem nevezetesek. A paloták közt legszebb a várostól egy óránnyira fekvő Topcsider, hol Obrenovics Mihályt meggyilkolták, de ezt is inkább fekvése és kellemes parkja teszi nevezetessé. Átalában Belgrád nevezetességeivel hamar készen vag yunk s legkellemesebben tölhetjük az időt, ha a várdombról letekintünk az ország határára, hol a hatalmas Duna folyik, közvetlenül előttünk, Zimony felé a Szávát s kissé távolabb a Tiszát véve fel magába. Ez összeomlás a legnagyobbszerü, mit a szerb fővárosban láthatunk s e körülmény alkotta meg a szerb főváros nevezetességét a történelemben is, s még inkább az a szerencsés helyzete, hogy a magyar rónáról itt vezet át az ut Konstantinápoly felé.

De ha nem is oly szép és oly rendkivüli a szerbek fővárosa, az átalakulás gyorsasága jelentékeny jövőt látszik biztositani számára. És ezt nemcsak a városnak, de az egész nemzetnek. A szerb királyság, mióta nyugoti eszmék iránt fogékony kezd lenni s ennek csak egy pár éve, gyorsan halad előre s kétségkivül trónörökösünk látogatása is ez irány megszilárditására hatott közre.

UTI JEGYZETEK A SZOMSZÉD KELETRŐL.

Irta

DE GERANDO ATTILA.

Szmirna és vidéke.

Április 11-én.

Felkelve ágyunkból, gazdánk reggelizni visz egy kis hátulsó szobába, mely félig ebédlő, félig konyha; különben tiszta, rendes. Tegnap is itt ebédeltünk, igen vigan. Fokiában, mint e partokon mindenütt, a főételek halfélék; kitünő izüek.

Kiülök a tengerpartra: lerajzolok egy vitorlás bárkát, melynek karcsu teste, gyöngéd szineivel, kedvesen reng előttem a kék habon. De mi hir jő? Elindulásunk akadályokba ütközik, a kaimakam (városi kapitány) maga elébe idéz. R. elmegy, X. doktorral; én nem sokára követem. Belépek a konak-ba (hivatalos épület); nagy vakolatlan haz, a kiktő mellett. Egyik emeletes szobában ott találom barátomat s kiséröit: a fal hosszában ülnek vörös pamutdivánon; hasonló szövet függ az ablakokon s borit egy kis iróasztalt, s mellette egy óriási karszéket, egyéb butor nincs. A pavilón kopott szőnyeg; szegényes pompa.

Az óriási karszékben ül a kaimakam, kifogástalan, ujdonatuj európai öltözetben, fezzel fején. Picziny, kövérecske alak, elég szabályos barna arczczal, mely szakállban végződik. Feszetlen méltósággal hol egyik lábát hajtja maga alá, hol mind a kettőt, hol függni hagyja. Gondolkodó tekintettel néz maga elé. Néha egy-egy kérdést intéz hozzánk: kiséröink leforditják, mi felelünk: nyájasan tudakozódik hogyléttünk felől, stb.; mintha látogatni volnánk nála. Megjegyzi, hogy e szobát ő javittatta igy ki. Mosolyog is közbe. Hozat kávét: mezitlábas legény hordozza körül a tálczát, teljes illedelemmel, mely épen eltalálja az udvarias készség s a hunyászkodó szolgaiság határvonalát. Sokszor perczekig tart a hallgatás, de azért csak ott ülünk. Végre bejön egy pápaszemes, fontos képü hivatalnok; magas zsámolyra ül, s mit a kaimakam neki bemond, tenyerére helyezett papirszeletre jegyzi: ezt itt igy szokás. A török nem ir asztalon. Hosszan tart e mondatolás. Végre a kaimakam feláll, meghajtott fővel jelenti, hogy távozhatunk, s udvarias kézszoritással mosolyogva elereszt.

Bizony sok hivatalos egyénnel kellemetlenebb az érintkezés a mi hires Európánkban. Ámbár ez a kaimakam, mint mondják, sokat zsarol. Nem értjük, miért kellett nekünk előtte megjelenni. Gyanusak lennénk?

Vezetőnk, X. doktor s egy keresztény sóhivatalnok, bevezetnek egy más szobába, s bemutatnak egy másik főembernek, ki itt a sókezelésnél a török kormányt képviseli. Ő maga cserkesz; ritkán láttam oly vonzó külsőt: viselete neki is európaias, még pedig felette elegáns: kora közepes, termete szép magas, vonásai nemesek, szabályosak s a legtisztább eredet bélyegét viselik magokon; kifejezése nyilt, szives, derült; jóság és gyermeki kedély sugárzik arany-barna szemeiből. Vajjon ily arczok is csalnak? Nem; ez lehetetlen. A természet nem gunyolhatja igy ki magát.

Cserkeszem látva, hogy kivánesian nézegetem az asztalon heverő iróeszközöket, vidáman elmosolyodik, felkap egy tollszárt, s mutatja. Náddarab, mely végén meg van hasitva, ugy, hogy jobbról balra lehessen vele haladni. E szerszámok Persiából jönnek. Tinta helyett tusba mártják. Gazdánk behivat egy ifjat, ki szép irásáról ismeretes; érdekkel nézzük, hogy rakja a czifra török betüket. Valóban, szebb irás a miénknél, s a keletiek méltán büszkék eme fölényükre; gunyolnak is érte minket.

X. ur, testvére s az öreg doktor a hajóig kisérnek, s lelkes üdvözletekkel bucsuznak el tőlünk. A tenger meglehetős hullámokat ver, s kis gőzösünk erősen inog. Olykor a viz beleütközik a deszkapárkányba, mely a hajó falából kirug a kerék felé, s annyira felcsap, hogy egészen elönti a magas pallót, melyen állok, a fedélzet felett. De innét előre látom a hajó mozdulatait, mintha lovon ülnék, s kikerülöm szerencsésen a betegséget. Barátom jobban szenved, de erős akarata mégis győz. Végre itt a szmirnai kikötő. Mig odajártunk, összeütközés történt benne; ott látjuk a megsérült nagy gőzöst; dolgoznak rajta. Szük a hely, határozottan.

Szmirna körül tett magános kirándulásaim alatt barátom megismerkedett L. doktorral, a muzeum őrével. E gyüjtemény köziskolához tartozik, van szép könyvtára, s nehány érdekes szobortöredéke; folyton gyarap-zik. Általában a szmirnai görögök igen buzgók közmiveltségük fejlesztésében. Láttam egy igénytelen külsejü magánzót, ki százezer franknál többet áldozott már iskolai czélokra.

L. ur a tekintélyesebb polgárok egyike; rendkivül udvarias; ma este okvetetlenül el kell mennünk páholyába.

Alig üdültünk kissé fel tengeri utazásunkból, indulunk a szinház felé. Kérdjük, merre van? Sötét sikátorba igazitanak, hol vakon botorkazunk gödörből gödörbe: eszembe jut a szatmári követ, s elérzékenyülök. Hopp! mi ez a fény? Égés talán? Nem; csak faklyák veres tüze, melyek a szinház előtt a hiányzó lámpákat helyettesitik. A nagy, nehéz bérkocsik döczögve érkeznek, a tömeg tódul befelé, s mi utána.

A szinház fából van, de nagy s elég csinos. Előtermét zöld lombok diszitik. L. ur páholya földszinti, a szinpadtól a legelső: a néző közönség nagy részét szemügyre vehetjük.

Sok elegans öltözet tünik szembe, többnyire bálias. Négy-öt csinos női arcz is. Egy valódi szépség; minden látcső reá van szegezve. A gyönyörü leány, mintha nem is érezné e sok tüzes tekintetet, merően néz a szinpadra, s kissé páholya falához dölve, márvány-karjait ott pihenteti a korlát bársonyán. Kiki kedvére bámulhatja a sötétszőke hajzat tömött selymét, a gyengéd hajlásu fehér homlokot, a barna szemöldökök vékony ivét, a ritka szép metszésü szemeket, melyek hosszu, fekete pilláik alatt ugy ragyognak mint két sötét szafir. Az orr, az ajkak, az áll, az arcz oválja, minden finom, összhangzó; igazi szoborfej, hófehér, gyenge pirral.

Hogy belemélyed a darabba! Pedig csak az érdekli, vajjon nézik-e? Olykor, mint a villám, tekintete körbe fut, s azután, szinlelt egykedvüséggel, a szinpadra visszatér.

Szmirnai születésü; de, mint mondják, több nemzet vére foly ereiben, görög, irlandi, stb. Nem gazdag, s e számitó városban még nem talált férjet.

Rendkivüli előadás van s csak egyes jelenetekből áll. A társulat olasz; nem rossz. Egy kis franczia énekesnő kellemmel ad elő valamit Faustból. Egy kurta, vastag szinész, nőruhában, feltürt ujjal, vén asszonyt parodizál, roppant tetszés közt. Olyan ügyes az ördögadta, hogy..... Hiában, olasz! Az ember nem csömörlik meg; de kicsi hijja. Próbálná csak egy német.

Haza felé menve egy sötétben vágtató bérkocsi csaknem eltapos.

Április 12-én.

Borzasztó idő egész nap; a hegyeken havaz; a tenger zöld, hánykodik; szép fehér kis ladikok boszorkánytánczot járnak a kőpart hosszában. Több izben jéggel kevert eső verődik ablakainkhoz.

Este a görög klubba megyünk, hova L. ur meghivókat szerzett nekünk. Kényelmesen butorzott nagy termek, sok ujság, leginkább franczia. A táviratokat külön lapra nyomtatják Szmirnában minden nap.

April 13-án.

Tervünk kis utazást tenni a Meander völgyébe. Lóvonatu vaspályán megyünk a kőparton végig, az ephezusi indóházhoz, melyet már budzsai kirándulásomból ismerek. Egy fiatal franczia mérnök, ki ott főember, ültet vaggonba; sok érdekest beszél; nem győzi dicsérni a török parasztot, kinek egyetlen hibája, hogy nem igen szeret dolgozni, s ezért lassanként kiesik kezéből a földbirtok, maga elszegényedik, kivész, tért engedve a szorgalmasabb görögnek. Mérnökünk sokat járt össze-vissza Kis-Ázsiában, lóháton, néha csak egy kisérövel; mindenütt a legszivesebb vendégszeretettel fogadták; zsiványnyal soha sem találkozott; nem is hiszen azokban, s csufolja az örökösen rettegő szmir-

naiakat, kik éveken át képesek felé sem nézni birtokaiknak, nehogy a hegyekbe hurczoltassanak, váltságdij reményében. Láttam magam is két oly urat.

Utunk ugyanaz, melyen Budzsába mentem. Mire a két ut szétválik, tovább robogunk a nagy térségen, melyet hegyek szegélyeznek kétfelől.

Befordulunk a jobboldali magaslatok tömegébe. Itt-ott tükörfényes tavak, szeszélyes, alacsony sziklák, sima, függőleges oldalakkal, mintha csak felirásokat várnának.

Megnyilik a tájék. Sik lejtő jobbra, a közel eső láthatárig, melyen túl tengert sejditünk; balra s előttünk hegyek: az előtérben magános domb, festői török várrommal. A domb alján megállunk, ez az ephezusi állomás.

Nincs időnk megnézni a régi város omladékait. Óriási ivlábak sorakoznak az indóház közelében: régi vizvezeték maradványai (de bizonyosan már a hanyatlás korából, mert roppant köveik nem egyformák, s közéjök idegen márványdiszités-töredékek is keveredtek). Sajátságosan nyuladoznak fel a modern helység törpe házai közül, s fürödnek rozsdás foltjaikkal a kék levegőben.

Csakhamar megint hegyek közé jutunk. Lent, a szoros mélyén, ujra vizvezető híd, két sor ivvel egymás felett, komoly, szürke faragott kőből: épnek látszik. E hatalmas ékes mű, itt, e zöld vadonban, kimondhatatlanul költői hatással bir.

Elérjük végre a *Meander* völgyét, mely egy nagy térség két párhuzamos hegylánczot közt.

Ezek kopaszok; de maga a völgy óriási gyümölcsös kert. A fügefák, olajfák ki nem fogynak; gyönyörü példányokat látunk belőlök. Az előbbieknek még nincsenek leveleik; mindjárt a gyökérnél szétváló ágaik gyengéden simulnak egymás körül mint valami nagy fehér kigyók. Vonalaik kifejezésteljes lágysága eszméket adhatna egy szobrásznak. Szántóföld kevés van és rosszul mivelve. Hitvány buzatáblák, teli gyommal. Az ekék furcsák: hosszu rúd, hegyes véggel, ez hasogatja a földet. Egy másik rúd a járomhoz van kötve, mely igen széles, ugy hogy az ökrök nagyon szétállanak; még egy elférne közéjök. Szántás közben gólyák járkálnak az ekék közt, egy helyt vagy tizet számláltam meg, s szedik ki a férgeket a friss barázdákból, mint valami segédmunkások.

Mind e részletek elvesznek azonban a főbenyomásban, mely igazán elragadó. Óra hosszant kanyarogni a vasut sebességével, majdnem szakadatlan erdőben, mely a legszebb, legnemesebb gyümölcsfákból áll; látni magunk fölött az azurkék eget, melyről Európában nincs fogalmunk, mig az ég alján elvonuló távoli hegyélek annyi méltóságot vegyitenek e nyájas, erőteljes pompába: — mind ez jobban meglep, mint minden, a mit eddig tapasztaltam utunkban.

Az állomásoknál, rendesen, nagy nézőközönség ténferg. Látszik, hogy a vasut itt uj dolog, még általános kiváncsiság tárgya. Ez a vonal angol társulaté, s mind beljebb viszik az országba; elég gyors, de kevés rajta a kényelem; az első osztály csaknem oly egyszerüen van berendezve, mint Francziaországban a második.

A sok typus közt, melyeket alkalmunk van szemlélni, van egy feltünően vonző: a 15—16 éves török paraszt fiu. Minden állomásgány, s épen ugy különbözik a többi lakosságtól. Még alig tudnak róluk, ugy látszik külön vallásuk van, s külön nemzetiségük. Az a hirök a többi közt, hogy rendkivül becsületesek. Sátrakban élnek, s vidékről-vidékre költöznek nyájaikkal.

(Folyt. köv.)

BELGRÁD.

EGYVELEG.

* **A perzsa sahról**, ki most már harmadszor készül Európába, beszélik a következő adomát: Midőn először akart elindulni, több más nehézség közt az is felmerült, hogy az európai divatnak megfelelően késsel és villával kellett ennie, holott azelőtt kizárólag ujjait használva, erre képes nem volt. De hogyan lehetne őt ilyesmire megtanitani méltósága megsértése nélkül? Az akkori nagyvezér, ki már utazott Európában, oly módon tett eleget e kényes feladatnak, hogy nehány vendégséget tartott, melyen a vendégek utasitása szerint kést és villát használtak s a sah ezt egy rejtett helyről nézte. Valószinü, hogy a látott dolgokat magában szorgalmasan gyakorolta, mert már nyolcz nap mulva képes volt az egész udvart bámulatba ejteni a kés és villa ügyes használata által.

* **Brüsselt** tengeri kikötővé akarják változtatni oly módon, hogy a Scheldet a városig vezetik s a brabranti csatornákat átalakitják. A nagy tervezet költségét mintegy 47 millió frankra teszik. Az ügy érdekében számos gyülést tartottak s maga a belga kormány is rokonszenvesen fogadja az eszmét, bár kivitelére nézve még nem tett igéretet.

* **Telefonon** át hallgatott meg a portugal király és egész udvara egy uj «Lauriana» nevü nemzeti operát, mintegy 16 kilométernyi távolságban az operaháztól. Ajuda nevü palotájában. A berendezés ugy történt, hogy az egész udvar a legnagyobb kényelemmel halhatta még az énekesek egyes szavát is.

* **Nem alvó ember.** Virginia állam Wheeling nevü városában van egy hatvan éves szücs, ki január elseje óta soha sem aluszik egy folytában egy órát, de azért folytonosan egészséges és vidám, sőt a más éjjeli nyugodalma alatt is képes dolgozni. Az eset nagy feltünést keltett, gondosan vigyáztak reá, de meggyőződtek, hogy álmatlansága igaz dolog.

* **Jobb oldalt van a szive** egy filadelfiai embernek. E rendkivüli állapot daczára nincs más baja, minthogy szivverése lassu s igen sokat eszik: az orvosok állitása szerint e bajával sokáig élélhet. A legutóbbi öt év alatt a világ különböző részeiben már kilencz esetet találtak, a melyben a szív rendellenes helyen volt.

MAGYARORSZÁGI TANITÓK ÁRVAHÁZA.

Az alábbi képben bemutatjuk a magyarországi tanitók árvái számára épitendő nevelőházat.

E ház alapkövét e héten tették le a Budapesten épitett állami tanitóképezde telkén. Épitik pedig ezt a tanitóképezde emlitett telkén azért, hogy a befogadandó tanitói árvák nevelését és tanitását szerves kapcsolatba hozhassák a tanitóképezdei növendékek nevelésével és tanitásával, különösen a részben, hogy a tanitóképezde mellett fennálló elemi- és polgári iskolában megtalálhassák a tanulhatásra nyujtott kedvező alkalmat és felhasználhassák az árvák nevelési eszközeiül az ott szolgálatukra álló kertészetben, gazdaságban, valamint az iparban való gyakorlatokat s igy már zsenge korukban mind nevelésüket, mind oktatásukat a kézimunka alapjára fektethessék.

A tanitók árvái ügyének ápoló kezekbe vétele, azoknak gondos nevelése és tanitása tehát nem álom többé, hanem megtestesüléséhez közel álló valóság.

Merész állitásnak hitte volna mindenki, ha hirdették volna, hogy az eszme megszületésétől számitott egy év mulva a tanitók árvái első nevelőháza fel is épittetik, meg is nyittatik. És ime, az e czélra tervezett első ház — mert több is fogja követni, különböző helyeken — édesgetve, hivogató alakjában itt áll előttünk s már e folyó év szeptember havában magába is fogadhatja az első növendékeket.

A mint a képből látható, ez első árvaház igen csinos, jól felemelt földszinti épület. Külső szépségét nemcsak azért nyerte, hogy a közelében álló főépülettel összhangzásban álljon, de különösebben azért is, hogy a benne nevelendő árvák kiskoruktól fogva, még ha középszerü állásu emberekké nőnek is fel, miveljék ki e részben izlésüket s ez izlés kimivelése által igyekezzenek hatni másokra is. Igazán itt az ideje, hogy hazánk népét lakházaik szépitésére és csinosan tartására neveljük; hogy az ország lakóiban a nemesebb izlést e tekintetben is kifejteni igyekezzünk; hogy kezdjük elvezetni az egész országot arra, miszerint falvaink és kis városaink házai ezentul külcsinban és kényelemben fejlődjenek és ki is igazodjanak. A tanitók árvái budapesti nevelőháza tehát sem nem fényüzésből, sem nem az elkényeztetés szempontjából, hanem a szép iránti érzék nevelésének czéljából állittatik oly csinosan fel.

A szóban forgó házban van a tanitók árváit nevelő atyának és anyának (egy tanitó hites-párnak) két szobából s némi mellékhelyiségekből álló kényelmes szállása, melyből egyenesen az árvanövendékek hálótermébe lehet lépni. Ebben 24 ágy lesz elhelyezve a szükséges felszerelésekkel. Ezek a ház utcza-mentében fekvő részében vannak. A hálószoba vége irányában L alakra fordul az épület a hálóterem előtt elvonuló folyosó folytatásával. Az épület e részében vannak a dolgozó-(munka-) szobák és a betegek számára szolgáló szoba.

Arról alig kell szólanom, hogy az előszámlált helyiségek magasak, tágasak és minden irányban világosak, szárazak, annálfogva egészségesek, hanem különösen felemlitem, hogy minden intézkedés meg van téve a tisztaság fentartathatására. Mert ha a ház külső csinossága által, a fennebb érintettek utján nevelni szándékoznunk árváinkat s általok az ország népét a lakóhely iránti finomabb érzésre; mennyivel inkább nevelni kell növendékeinket a tisztaság érzésének és szeretetének kényesebb érzésére! Mert valljuk meg, hogy e részben országszerte a legtöbb kivánnivaló iskoláinkban van, melyeknek pedig e részben ugy, mint minden más irányban is, nevelőházaknak kellene lenni, s kell hogy azokká váljanak, de minél elébb!

A tisztaság iránti érzék és szeretet kimivelésére szánt e helyiség tehát ismét nem a fényüzés öntudatlan megszoktatására, hanem igenis a tisztaság megszokásának és az az iránti érzék kimivelésének és állandósitásának öntudatos nevelésére van szánva.

A tanitók árvái házában nincs háztartási helyiség, sem ebédlőhely azért, mivel azok a tanitóképezde főépületében találhatók fel, a hol a tanitók árvái, gondozó atyjok és anyjok vezetése alatt fognak táplálkatni, azonban a képezdei növendékektől elkülönitve és a tartási költségek külön felszámitása mellett. Ez a gazdálkodás a kedvező helyzet miatt állittatott igy fel.

Hogy a bemutatott árvaház ily gyorsan létre jöhet, azt első sorban a hazai tanitók jól felfogott saját érdekeikből folyó lelkesedésének lehet köszönni, de köszönni lehet a tanitók érdekeit mindenkor szivén hordó vallás- és közoktatásügyi miniszternek is.

A mint az eszme nehány lelkes ügybarát körében megszületett s a «Néptanitók Lapja» és a sajtó szárnyain az egész hazában elterjedt, a tanitók azonnal melegen foglalkoztak e kérdéssel és fellelkesedésükből támadt, mondhatom, lankadatlan buzgóságuk e szent czélra már eddig is 17,500 frt tőkét hozott össze. Tekintve a hazai tanitók mérsékelt körü anyagi helyzetét, ez összeg alig egy év elforgása alatt csodálatosan nagy; de ez csupán egyetlen ily intézetnek nem a felállitására, de meg fentartására sem lenne elegendő. Hiszem, hogy a tanitók buzgósága nem fog lankadni és évről-évre még szélesebb körben mozogva, összegyüjtik a lehető legnagyobb összeget. Hiszem, hogy végre minden tanitó mérsékelt évi adót vet magára annak fejében, hogy a most tudvalevő, mintegy 500 tanitói árva megtalálhassa nemcsak biztos menedékét, de a mi legfőbb, czélirányos nevelését. De a legkedvezőbb áhitatban melengetett hitemmel sem hiszem elérhetni, hogy a tanitói sereg, még a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur buzgó támogatása mellett is, saját erején oly anyagi helyzetet tudna létrehozni és állandóan fentartani, melynek erején a tanitók minden árváját bizton tudnók neveltetni.

De ha e hitemmel ily irányban nem láthatom is, hogy azt a részemről is erősen kivánt czélt avagy csak meg is közelithetjük, van ez őszinte és erős hitemnek, az ügy kifejthetésének még másik ága is, mit — ha főleg és mindenek felett magok a tanitók ápolnak és kifejtenek, és ha mi is mindnyájan segitségökre jövünk: a magunk elé tüzött emberbaráti nemes czélt, ha lassan is, de biztosan elérjük.

Arra, hogy a tanitók 500 fiu- és leány-árváját ruházhassuk, táplálhassuk és gondosan nevelhessük, hozzávetőleg évenként mintegy 75,000—80,000 frt kellene. Ezt a pénzt kellene évenként adakozás utján beszerezni. Ennyit a tanitók és mostani nehány lelkes barátjok azon körben, melyben most mozognak, be nem szerezhetnek; de beszerezhetünk Magyarország lelkesebb lakóitól, csak for uljunk bizalommal és csüggedetlen kitartással deléjök és hozzájok.

Én bizom nemesszivü nemzetemben, tudom, hogy ezen bizalmam meg nem csalatkozik.

Bizom, mert az ily eredmények más téren még hazánkban sem példátlanok. Magára ezen ügyre nézve pedig előttem áll a kis Svájcz példaképe. Ott ugyanis az árvák nevelése eszméjét a mult század végén és e század elején a nagy Pestalozzi kezdte, a nemeslelkü Fellenberg-Wehrli segitségével folytatta és kifejtette. Kezdették ők ez ügyet felkarolni pusztán jó akarattal és Istenben való igaz hittel, tántorithatlan bizalommal, kezdették akkor még Svájcz oly népe között, mely érzéketlenül, legfelebb gunymosolylyal tekintett ezen nekik nevetségesnek látszó törekvésekre. És ma már hogy áll az elhagyatottak és árvák nevelésének ügye? Ma e végre Svájczban 134 intézet virágzik, melyekben 5700 elhagyatott gyermek ápoltatik, neveltetik s a jóra és a munkásságra tanittatik. E nevelés költségét pedig évenkint két millió frankkal fedezi az emberbaráti szeretet áldott keze. E nagy összeg 94 százalékát az évi jótékonyság fedezi, az állam ehhez évenkint csak 6 százalékkal járul!

Nem példátlan dolog tehát az én óhajtásom, hitem és reménységem.

E követendő példát ajánlom szivem és minden érzelmem melegével hazám tanitói lankadatlan és buzgó figyelmébe.

GÖNCZY PÁL.

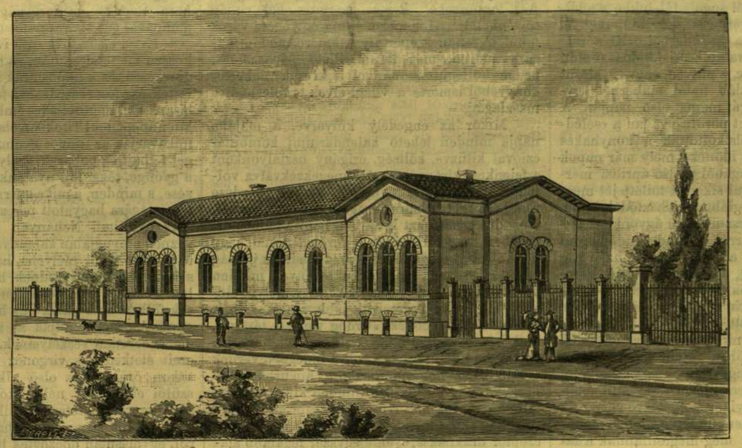

A MAGYARORSZÁGI TANITÓK ÁRVÁINAK EMELT HÁZ BUDAPESTEN.

MÁJUSI ÖRÖMÖK.

S akadna mégis, a ki azt merné állitani, hogy az idő nem vénül? Csak ugy bizony, mint akármi más. Ez a leányzó, a tavasz, a május, a mely «nem hal meg csak aluszik», minden esztendőben félrehuzza szüzi fátylát, s az

ember minden esztendőben egy-egy uj redőt pillant meg elefántcsont-fehérségü homlokán, de soha sem olyan, a milyen volt. Uram bocsáss, hát május ez? Dehogy! csak épen hogy virágot hoz, de még talán az sem olyan illatos már, mint a milyenek akkor voltak, mikor még a természet és az emberek is jobban győzték szuszszal. Vagy talán csak épen hogy nekünk nem olyan már?

Abban a kis provincziális városban, hová gyermekkori emlékeim visszavezetnek, a maga ártatlan kis nagyzolásával, filléréstélyeivel és tudományos felolvasásaival, közvacsoráival és batyubáljaival, nagy tempóival és kicsi módjával, a mikben ugy hasonlitott a régi olasz renaissance-képeken látható hosszu sleppes kis leányokhoz; ebben a videki városkában, mondom, a május szónak valami egészen szokatlan és rendkivüli értelme volt. Valami egyszerü és naiv kultusza a tavasznak volt vele egybekötve s hiába csalta meg az idő a kalendáriumot, dérrel, hóval öntve nyakon május elseji örömeinket, azért a hagyományos jókedély nem hagyott magával pöröltetni s hiven betartotta apáinak szokását a maga becsületes czeremóniáiban s szentül ápolt hókusz-pókuszaiban. Ám tessék az időjárásnak a rendhez alkalmazkodni, mi az alkotmányos kalendárium irott alapján állunk, s attól tapodtat sem tágitunk, ugy-e bár?

Már a korahajnali napsugár, a mint odalopózott habzó párnáink csücskihez, dalos erdőkről s virágos mezőkről sugott füleinkbe, s addig tánczolt a paplan vérpiros szövetén, mig fel nem rázott a lomha tespedésből. «Ki a szabadba!» — sugta valami csiklandós ösztön ébredező érzékeinkbe, s milyen nagy gyalázat lett volna erős, épkézláb fiatal embernek ágyban várni be a hét órát május első napján. A tejes asszony már kint pörölt javában a cseléddel, a szárnyasok felsikoltottak a konyhakés megpillantására, s az időnek, mely már napok óta készült kiadni magából utolsó áprilisi mérgét, ma teljes pompával sikerült toilettejét megcsinálnia. Egy négyszöglábnyi kis házfödél-darab, mely az ablakon keresztül épen ágyunkhoz látszott az átelleni sorról s rendes időmérőül szolgált, a szerint a mint pont hat órakor reggel rávetette a kelő nap első derüjét, vagy szürke homályban hagyta — aranyos villogással tekintett be a kis szobába s mosolyogva látszott jó reggelt köszönteni. «Talpra, talpra!» — mintha mondogatta volna — «künn a zöld erdőben fütyül már a rigó a fatetőn, patyolat gyöngyvirág és sárga kankalin ütögeti harmatos fejecskéjét a vadonatuj sötétzöld gyepről s fürge gyikok kergetőzve zörrentik meg a rügybe szökkent bokrokat, mig zománczos karcsu derekaik meg-megcsillannak a tavaszi nap első fényében.»

Jött a nagy, kopogós csizmáju háziszolga, a ki olyan otromba, lusta volt mint egy elefánt, ugy hogy csodálkoznunk kellett rajta, mikép tud mégis olyan nagyon korán kelni — hátán czepelte a frissen tört buja zöld lombot s tréfás arczfintoraival a mint megnevettetett, azonnal kiröppent szemeinkből az álom, mint egy kalitkába zárt madár. Künn az utczákon felhangzottak a katonazene vidám ütemei, a mint élénk léptekkel bejárták a várost, mögöttük hullámzó nép, kiszolgált, régi katonaviselt egyének, kik egész önkénytelenül a zene után igazitották lépéseiket s el-elmerengettek a hadfiak fölvarrt csillagain; elől lézengő vagy boltba küldött inasgyerekek, fronttal fordulva a banda felé és szurkos ujjaikkal verve nekik a taktust: de mindenütt lomb, ág, virág, madárdal, napfény és falevél. Nem mondom, hogy ez mindig igy lett volna; bizonyára akkor is volt eset, hogy a természet és az ember megfeledkezett magáról és kirugott, de természet és emberek nem csináltak még rendszert kirugásaikból, hagyták a dolgot a rendes mederbe térni és soha sem értünk még májusban szeptembert mint manapság.

A «Vörös Kakas» — igaz ni! emlékeznek még a Vörös Kakasra, a világ leggavallérabb és legagglegényebb füszerkereskedőjére, a ki egyetlen valamire való formás fehércselédet sem engedett ki boltjából, a nélkül, hogy piros orczáját meg ne csippentette s mindenféle apró-sággal, szappannal, fogkefével, otkolonos üveggel meg ne ajándékozta volna? — tehát a Vörös Kakas már kora hajnal óta kint ácsorgott boltajtójában, először huzva fel ez idényben fehér nadrágát, melyen még a tavalyi vasárnapi kirándulások zöld gyepfoltja tarkázott, de hajh! kissé lemosva már az idő mindent elsodró zuhataga által. «Hihihi! — kaczagtak azok a gonosz lányok, — láttátok a Kakast fehér nadrágban?» És szájról-szájra járt a hire, hogy a Kakast fehér nadrágban látták, minek következtében nem is lett divat abban az egész esztendőben fehér nadrágban járni.

Majd az elegánsabb délelőtti órákban, midőn már pusztult némileg a vetemény- és barompiaczról az összehordott hagyma, retek, répa és uborka zavaros büze, a czigányok is odalenn az alsóvárosban hónuk alá csapták hangszereiket és sorra járva a nagy pátronusok házait, mindenütt körben állva zenditették rá a legujabb tánczdarabokat, melyeket épen az idei farsangon jártak a pesti bálokban, az ingyen hallgatóság nagy örömére; ott volt közöttük a Miksa császár mélabús indulója, a Bánk bán bordala, a komoly és pathetikus Isten-csárdás, a veséket rezegtető tüzoltó-polka, meg a Here-tyu-tyu-tyu — ha tetszik tán ismerni.

Mindez azonban még csak bevezetés volt a tulajdonképeni májusi örömökhöz. A saison — azaz dehogy saison, dehogy saison, hiszen nem is ismertük még ezt a szót! — mondom az évszak nagy kérdése az volt, hogy tartanak-e a diákok az idén majálist, vagy nem. Mert néha az is megesett, hogy főbenjáróbb kollegiumi csiny büntetésekép a tanárok a majális-engedélyt vonták meg s igy közvetve az egész város publikumán boszulták meg a megsértett törvényeket Persze, hogy az efféle ritkán történhetett. Ki is merte volna egy egész város minden rendü szépeit ily vakmerő módon magára zuditni, még ha az illető pápaszemes, pedáns kollégiumi tanár volt is, ki csak Anakreon könyvéből ismerte a világi elvek erkölcsbódító maszlagát?

Mikor az engedély kinyerve, a majális napja minden lehető kalendáriumi kombináczióval kitüzve, költség, czigány osztályonként s fejenként kiróva, a szülők megekzekválva voltak, következtek a gyülések. A hely kérdése rendesen mélyreható válságokra adott alkalmat, a szerint a mint azt kivánták, hogy a monostori erdőben, vagy a Hójában, a Törökvágásnál, vagy a lövöldében tartsák meg a majálist. Az ifjuság pártokra szakadt, nagytorku legények minden oldalról tüzetesen vitatgatták, hogy melyik előnyösebb. Itt a táncztér volt jobb, amott pedig a fák voltak sürüebbek. «Ördög vigye a tánczot, csak legyen mi alá leheveredni s végighorkolni egy szabad délutánt» — volt a hidegebb vérüek érvelése. Csakhogy, ohó! akadtak ám urbanisabb ficzkók is, a kik a világ minden kincséért sem mondtak volna le a rég eligért franczia négyesről. Meg szó a mi szó, dukált is ám a házi préczeptor uraknak is, évente egyszer legalább igazában megforgatni a «principissá»-t — mint a hogy ékes latinsággal mondani szokták. Szegény fiunak, hej de sok jó falatot hozott a konyhára egyetlen jól kirakott, takarosan megaprózott s felsallangozott csárdás.

Hanem még ha a majális már kieszközölve, leányok, családok annak rendje szerint meghiva, vendéglőssel a szerződés a közös asztal ellátása iránt megkötve, s bor és sör mind összevásárolva volt is, mennyi reménybe, aggodalomba került az a gondolat, hogy egy hirtelen jött zápor nem fog e elmosni minden nagy hűhóval megtett előkészületeket. A mulatság előtti napon hej de hány szem nézte, vizsgálta aggódva a legkisebbke fellegpontocskát az ég láthatárán. «Nem sokat adok a holnapi majálisra, biz isten nem sokat» — mondogaták az öregek, elnyulva a régi divatu kanapén s egy-egy kémlelő tekintetet vetve a szürkén borongó láthatárra. Nem egy makacs kis kéz szorult boszusan ökölbe e megfoghatlan közönynyel kiejtett szavakra, mig az egyszerü kartonruhácskát lázas sietséggel öltötte, varrta. No de majd meglátjuk. És csakugyan, mikor másnap korán reggel már az iskola udvarán sorakoztunk, gondos anya-kezek által összepakkolt kis elemozsiával, fehér asztalkendőbe kötve, mely szerény módossággal rejtette szétálló csücskéi közt az egy napra való eleséget, czipót, sajtot, szalonnát, sót és ropogós gyönge zöld szárhagymát (nini! a Tüske Jankóék anyja hogy kitett magáért: még csörögét is süttetett a rajkó-fiai számára); s mikor az ifjusági banda is már erősen pöfékelve kezdte intonálni bécsi mészszel ragyogóra sikárolt réz-hangszerein a Rákóczi-indulót; bizony még akkor is pityergősre állott egy kissé az idő. Az volt ám aztán a lótás-futás. Keztyüs bizottsági tagok, máslis, gőgös másodévesek (notabene, mi még csak messze alattuk czelláskodtunk) kifodrozott, felfésült hajjal jártak-keltek, tanácskoztak, disputáltak és szónokoltak. Beh sok szép parlamenti tehetség ébredett öntudatra itt, e lenézett, megmosolygott majális-gyüléseken először. Megtartsuk? Elhalaszszuk? Az volt a nagy kérdés. A mit azonban épen nem volt könnyebb megoldani, mint akár a bosnyák kérdést. Hogy is ne? Bor, sör már csapra ütve hasal a frissen hasitott ászokon, rotyog a gulyásvagdalék az óriási kandóban, melyet áldott Lupákné, a kollégium bejegyzett czégü kosztadónéja, külön e czélra vett hétfőn a hetivásáron; köröskörül ott áll már illatozva a sok lombsátor, melyeket a még tegnap kivonult, s az elmult éjet is szabad ég alatt töltött fejszések recsegő fákból tákoltak össze, sürü levéllel jól kibéleltek s egy-egy czifra zászlóval fel is lobogóztak. A legszebb és legnagyobb köztük, az, melyben a tanárok és nagyobb diákok fognak étkezni, már be is fogadta keskeny öblébe a hosszu gyalult asztalt. És most mind e sok pepecslés füstbe menjen? Dehogy! Félre a kishitüséggel, csak azért is menni fogunk. A fiuk erősen biznak a reformátusok majálisainak hagyományos sikerében. És ime csakugyan, alig halad a czók-mókos sereg az első fordulóig, elől a legvállasabb legény, kezében a zászlóval, mig a tipegő indulók rövidke szuszszal fujt hangjai közel csalják a mészárszekek és kutak korai népét — mire a nap kibukkan, s teljes pompával süt alá. Minden meg van mentve.

És az első korty friss ivóviz, a szokatlan és hosszu menetelés után, és az elsütött taraczkok durrogása, és a lombsátrak hüsében letörölt verejték, és a fészekszedés és a felhajtott labda gurulása.... ah! mennyi édes emléke a tavasz e páratlan ünnepének! Titokban elszitt szivarok, melyek fölkavarják az ujoncz gyomrot, nagy hetykeséggel felhajtott poharak, melyek álomba kábitják a gyönge, töksi főt, nyalánkodásnak tiltott élvezése, s minden, a mit a gyermeki élet első őrizetlen, magára hagyatott percze csábost és ingerlőt csak nyujthat. Nehányan kirándulásokat terveznek s nyugtalan kalandvágygyal bódorognak el az erdő távol mélyébe, hol aztán eltévednek s csak késő este vetődnek haza, cser- és tölgylombfüzérrel halántékaikon és derekaikon. Mások fölkeresik a patak hűs hullámait s vakmerő gondatlansággal adják át magokat a kora fürdés ismeretlen veszélyeinek. De mindannyiának ereit életkedv és virgoncz kedély duzzasztja s titkon örülnek az első alkalomnak, melyben szülői ellenőrzés nélkül költhetik el a szabadság füszerétől izletes falataikat

A mint a nap lebukóban volt az ég tetejéről, egymásután döczögtek be a poros szekerek, lebocsátott ernyőikkel, s élelemmel telt kasokkal, melyek a család öregebbik és szebbik részét szállitották. Megdőlt a zászló, felharsant a tus az érkezők előtt, a mint a szekér, hosszu porfelleget hagyva maga után, vidám koczogással berobogott a puha gyepre. A gondosan meghengergetett tágas táncztér már alig várta a szökkenő lábak tüzes tipegését, s alig nyult végig az öregebbje az illatos gyepen, kényelmes szusszanással rakva ki a boros és savanyuvizes üvegek ütegeit, s nyájasan odaintve az ott ténfergőket egy-egy italra, meg behintve zsiros pakoló papirral s ételmorzsával a földnek lágy selymét, már egy ragadós ösztön egyengette tánczra a lábakat s kapott bele a czigány hurjaiba. Sok falusi szegény gyerek vegyült el itt félénk félszegséggel az ismeretlen kéjü forgatagba, mig ügyetlen mozdulatai lassanként-kerekre csiszolódtak. Néha egy lopva rajta feledett tekintet — s a vad poéta megszületett. Szünet alatt serdülő lánykák karonfogva koválygtak fel s alá, mosolylyal, biztató tekintettel igyekezve felbátoritani a bizony még félénkecske gavallérokat, kik itt is, ott is lábára hágtak valakinek s rá fülig elpirultak, hogy még a «pardon» is torkukon akadt. «Nem tesz semmit Kabócza ur, nem tesz semmit». — «Oh nagysád!...» S a tömzsi kis kezek, melyeknek élénk vörös ujjain meglátszott a jó házi lány, olyan csintalanul tartották vissza a feltörő kaczajt, mig végre féket vesztve, viczogva hempergőztek végig a kaszálásra érett zöld füben. A legifjabb tanár — még félig maga is diák, sorra járta az ivó kompániákat, czitált erősen Homérból meg Tacitusból, emlegette az ideált és a forradalmakat, s koczintgatott a mámoros muzsafiakkal. És csakugy locscsant az ingyenbor, mig végre a csapos rátette kezét, kimondta a szentencziát: «minden kifogyott» — s bölcsen lefoglalta a maradékot a maga és pajtásai számára.

Jó polgári gyomrok a nott még mindig győzik az evést-ivást, pedig a borviz kiüt már gyöngyöző homlokukon. Két szál czigány, társaitól árván elszakadva, huzza a gazdának, hogy: «Kalapom szemembe vágom», de már jó, hogy ott az anyjuk szeme is, különben még baj esnék a bugyillárison. Elég is lesz már no; a Miska kocsis hadd fogjon be s akaszsza tele zöld ággal az ernyőt, a bakot, a lovakat, a kast és a kocsiülést.

Jött az éj orozva, nesztelen léptekkel s egy alkalmas perczben lopva ráboritotta köpenyét a mulatókra; csipős szellő zizegett végig a fák levelei közt s táskából, kocsialjból előkerültek a könnyü felsők. A meggyujtott rözse vastagon gomolyg az ég felé, tüszkölve szalad töle a szunyogsereg. Egy kis időbe kerül, mig a gyerekeket számba lehet szedni; sok meg most is ott aluszsza mámorát nehéz fővel, elnyult tagokkal, valamelyik fa alatt. Végre azonban sikerül fölrázni a bólintva támolygókat mély szenderökből. Megindulnak, de jó ég! — miféle menet ez? A reggeli zárt és fegyelmezett sorok most szétfolyva, rendetlen khaoszban gördülnek inkább, mint mennek tova. Egy-egy fáklya kigyulad; piszkos putri előtt hasaló czigány-gyerekek orditva ujjongatnak neki. Elől, az idősebbek csoportjaiból, fölhangzik a dal; mi már csak félálomban halljuk, akaratlan gépiességgel czepelve utánunk nehéz és poros csizmáinkat, mig megszabadulva a földi kinoktól, édes otthonunkban befogad ujra a fehér, vetett ágy.

VARNAI B. SÁNDOR.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Csiky Gergely szinműveiből, az Athenæum-társulat kiadásában a nyolczadik kötet hagyta el a sajtót. «*Czeczil házassága*», három felvonásos szinmű van benne, mely a mult év végén került szinre a nemzeti szinházban. A csinos kiállitásu kötet ára 60 kr.

«A képzőművészet remekei», Divald Károly diszes vállalatából a harmadik kötet negyedik füzete jelent meg. Öt fényképnyomat van benne: «Szent Walpurgis szobra» (négyszáz éves műemlék), Rafáel «Szent szűz»-e, Titian «Vénus és Cupido»-ja, Holbein «Madonná»-ja, Rubens «Diána és nimfái.» A füzet ára 1 frt 20 kr. A képekhez Szendrei János szerkesztő gondosan irt szövege járul.

«A hogyan megtörtént» czim alatt elbeszélések jelentek meg a Révai testvérek kiadásában Lenkey Ferencztől. A 128 oldalra terjedő kötetet, melyre az van nyomva, hogy «első rész», két elbeszélés foglalja el.

Tankönyvek. «*Logika, azaz gondolkozástan*», középiskolák használatára irta dr. Nemes Imre. A középiskolai uj tanterv szerint a logikát és pszikhologiát is tanitják a gymnáziumok nyolczadik osztályában. E könyv a tanterv igényeihez alkalmazkodik, s a pszikhologiát egy nemsokára megjelenő külön kötet tárgyalja. Ára 1 frt. — *Latin gyakorló könyv*, gymnáziumok második osztálya számára, szerkesztette Békési Gyula tanár; a közoktatásügyi miniszter által ajánlott tankönyv; kiadja ifj. Csáthy Károly Debreczenben. Ára 1 frt.

Füzetek. — A «*Népszerü természettudományi előadások gyüjteményé*»-ből megjelent a hetedik kötet első füzete. Tartalmazza: dr. Laufenauer Károly előadását «Az emlékező tehetségről» két ábrával s dr. Schmidt előadását «A kristályokról» tizenegy magyarázó rajzzal. — *Pedagogiai Encziklopédia*, különös tekintettel a népoktatás állapotára. A neveléstudomány szótára; segédkönyv tanitók, nevelők, szülők és iskolai elöljárók számára, több tanférfiu közreműködésével szerkeszti Verédy Károly. A közhasznu vállalat negyedik füzete ez, s az «egyetem» szótól az «értesitő» szóig terjed. Az Athenæum kiadása; ára egy füzetnek 30 kr. — A «*Magyar Helikon*» uj füzete «Kemény János», Erdély szerencsétlen fejedelme életrajzát közli dr. Márki Sándortól, ára 20 kr. — *Törvényczikk a szerzői jogról*, jegyzetszélü kiadás, mely a Tettey-féle könyvkiadó hivatalban jelent meg s ára 40 kr.

Folyóiratok. Az «*Ungarische Revue*» áprilisi füzete közli Simonyi Zsigmondnak Budenzről, Wlislockynak az erdélyi czigányokról s Lipp Vilmosnak a népvándorlás korabeli pannoniabeli ércz-feldolgozásról irt dolgozatait, melyekhez irodalmi s tudományi társulataink üléseiről rövid tudósitások s magyar irodalmi szemle csatlakoznak; közöl továbbá Kakujay Károly forditásában három kisebb költeményt Petőfitől. — A «*Nemzetgazdasági Szemle*» áprilisi füzetében bevégződik Fellner Simon czikke a vasuti tarifák reformálásáról. A többi czikkek: «A pénzforgalom fejlesztése hazánkban», Mudrony Páltól, «Anglia kereskedelmi jelentőségének okai» s végre kisebb vegyes közlemények. — A «*Magyar Filosofiai Szemle*» uj füzetében két nagyobb dolgozat van: Böhm Károly «A positiv filosofia rendszere» czimmel Comte Ágost fejlődését ismerteti; Lechner László pedig folytatja «Herbert Spenczer filosofiájá»-ról szóló érdekes értekezését. — A «*Hazánk*» történelmi közlöny 5-ik füzetében az első czikk a zalatnai vérfürdőt irja le. Cseh Károly sok adatot nyujt az 1848 októberének e borzalmas eseményéről. Egy másik közlemény «A szabadkőművesség és az uralkodóház», Abafi Lajostól, ki József, Lipót és Ferencz uralkodók idejéből oly adatokat közöl, melyek szerint ez uralkodók részint oltalmazták a szabadkőműveseket, részint nem üldözték. Szokoly Viktor «II. Frigyes és a magyar evangelikusok» czimű dolgozata szintén közérdekű adalék az ujabb kor történetéhez, stb. — A «*Figyelő*» irodalomtörténeti közlöny főbb czikkei: «Arany János lelki betegeiről» (a nagy költő balladáiban rajzolt őrültek) dr. Jancsó Benedektől; «Aranka György és az erdélyi nyelvművelő s kézirat kiadó társaság», Jakab Elektől; «A nemzeti visszahatás», Csaplár Benedektől, stb.

Képzőművészeti pályázatok. Az őszi kiállitásra a képzőművészeti társulat a következő pályázatokat hirdeti: a társulat 200 darab négy forintos aranyból álló művészi nagy dijára, melyet hazai művészek az utolsó 3 év alatt befejezett feltétlen műbecsü festményei, szobrai vagy metszetei nyerhetnek el; az Ipolyi Arnold püspök 500 forintos dijára, magyar történeti tárgyu festmények vagy szinvázlatok részére; a Tárkányi Béla apát és egri kanonok 500 forintos dijára, egyházi tárgyu olaj-szinvázlatok, olajfestmények vagy kész oltárképek részére; a Ráth György-féle 300 frtos dijra és diszokmányra, olajban festett, feltétlen műbecsű táj-, állat- vagy csendéletképek részére s a Munkácsy által 10 évi időtartamra két-két évenkint kiadandó 6000 frankos ösztöndijra, melyet 35 évnél nem idősebb oly tehetséges hazai festő nyerhet, kinek határozott hivatást tanusitó életképe vagy történeti kész olajfestménye lesz a tárlaton: a jutalom a festő Párisban való tovább képzésére fog fordittatni. Valamennyi pályamű a képzőművészeti társulat titkári hivatalában adandó be okt. 20-ig, este 6 óráig.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 12-iki ülésének tárgyát két történelmi értekezés tette.

Henszlmann Imre bemutatta *Myskovszky* Viktornak a sárospataki várról fölvett rajzait, melyeket a műemlékek országos bizottsága felszólitására készitett. A vár donjon-ja (öreg tornya) ugyanis igen becses, arkhitekturai diszei miatt, melyek a renaissance jó korából származnak. Henszlmann felolvasta azokat a történeti adatokat is, melyeket Myskovszky a műemlékek országos bizottságától küldözni szokott kérdező rovatokba irt, és egyenkint bemutatta a diszes rajzlapokat. — Ezután *Marczali* Henrik vendég «Gróf Pálffy Miklós emlékiratai Magyarország kormányzásáról» czim alatt tartott közérdekü felolvasást. Gróf Pálffy Miklós, a család herczegi ágának őse, Mária Terézia elé több emlékiratot terjesztett Magyarország kormányzásáról, mielőtt még magyar kanczellárrá neveztetett ki. Ezek az emlékiratok kiterjeszkednek a közélet minden terére. A törvényhozásról szóló emlékiratban egyaránt állást foglal a nemzeti előitélet és a német miniszterek törvénytelen eljárása ellen, mely kompromittálja a királyi tekintélyt. Az adóügyben az általa követett főczél: a nemesi adó törvényes elérése. Gyökeres reformra az akkori hétéves háboru miatt egyelőre nem lehetett gondolni. Ezért Pálffy külön emlékiratban az átmeneti intézkedéseket fejtegeti. Addig is, mig a nemes nem fizet adót, nagyon lehet emelni az ország gazdagságát s adóképességét a kereskedés és ipar előmozditása által. Ajánlja a katonai gyarmatok alapitását, a szabad királyi városok rendezését, hol igen rossz gazdálkodás folyik; a papság pénzügyeinek ellenőrzését, stb. Mondhatni, hogy Mária Terézia uralkodását e szempontok megvalósitása foglalkoztatta. Pálffy 1765-ben országbiróvá lett és az egész kormány élére állitotta őt Mária Terézia. Különösen nagy része volt az országbirónak az urbéri szabályozásban. Midőn 1773-ban meghalt, a királynő igy irt róla fiának: «*buzgó és hű férfiu volt, a minő már nincs*».

Az országos vöröskereszt-egyesület e hó 12-én tartotta közgyülését a megyeház disztermében. Az ülésen Károlyi Gyula gr. és Zichy Livia grófnő elnökölt. Károlyi Gyula gr. megnyitván az ülést, jelenté, hogy Károly Lajos főherczeg nem vehet részt a közgyülésen. Jelentést tett a József főherczeg családjában beállott örvendetes eseményről, továbbá, hogy a bukovinai székelyek telepitése körül szerzett érdemekért özv. Garnier Jánosné és Sárkány Gyuláné ápolónők a koronás ezüst érdemkereszttel, Szedlacsek Zsófi és Mödl Teréz ezüst érdemkereszttel tüntettettek ki. Ezután a különböző jelentések előterjesztése következett.

A tavalyi közgyülés óta csak öt megyei, egy vidéki választmánynyal és négy fiókegylettel szaporodott s igy még számos megye és város van, melyben az egylet eszméje nem talált talajt. Magyarországon 389. Horvátországban 15 fiókegylet áll fenn. Az Erzsébet-kórház épitése tervszerüen halad s ha rendkivüli események nem következnek be, a kórházat október havában meg lehet nyitni. A kórházi pavillonokat befoglaló területet *József* főherczeg, gr. Károlyi Gyula és gr. Zichy Nándorné urnő saját költségükön parkoztatni fogják. A tizenegy sebesült-szállitó oszlop közül hatot a fővárosban helyeztek el; a többit Pozsonyban, Kassán, Temesvártt, Kolozsvártt és Zágrábban. A legénység már nagyrészt ki van képezve. Az egylet hegyi sebesültvivő szakaszokat is szervez, s ezek kétfelé osztva, igen áldásos szolgálatokat teljesithetnek. Egyelőre elegendő tiz ilyen szakasz; egyet az egylet állit fel, a többit a Kárpátok mentén fekvő megyék és városok választmányai szerezhetnék be. Az egyleti vagyon 4.840,966 frt 84 kr, s a mult évi kiadás 20,789 frtot tett. Az egyletnek 1807 alapitó, 3032 tizforintos, 38,884 rendes és 3399 rendkivüli tagja van. Az egylet jövő közgyülése az orsz. kiállitás idejében lesz, hogy mennél több tag győződhessék meg az egylet külön kiállitásából is az eddigi tevékenység eredményéről. Elhatározták, hogy a kézdivásárhelyi kórházat három éven keresztül évenkint 1200 frttal segélyezik.

Az erdélyi muzeum-egylet közgyülése a tagok nagy részvéte közt történt Kolozsvártt, gr. *Eszterházy* Kálmán főispán elnöklete alatt, ki megnyitó beszédében üdvözölte az egyletbe lépő orvos-természettudományi társulatot s felemlitette, hogy az egylet az idén éri meg fennállása negyedszázados fordulóját. A titkári jelentést dr. *Finály* Henrik olvasta fel, vázolva az egylet tudományos működését. A vagyon gyarapodására leginkább befolyt a 8000 frtért eladott mónai birtok s a gr. Degenfeld örökösei által befizetett 2000 frt alapitványi tőke. A könyvtár 42,195 kötetből; a régiség- és éremtár 13,429 darabból áll. Az idei költségvetés 21,275 frt 17 kr. bevételt és 21,164 frt 88 kr. kiadást tüntet fel.

Az athletikai klub közgyülésén, mely Kisbaári Kiss Ferencz elnöksége alatt folyt le, melegen méltatták az elhunyt elnöknek gr. Eszterházy Miksának az egylet körül szerzett érdemeit. A róla szóló emlékbeszédet, melyet Hentaller Lajos irt, Porzsolt Gyula titkár olvasta föl. A klub anyagi dolgai rendezésre várnak, mert 32,929 frtnyi hátralékos tagsági dij sulyosodik rá. A választmány ez óriási hátralékból, mint be nem hajtható követelést, oly leirásokat eszközölt, hogy csupán 9462 frt 69 kr behajtására nézve adhattak a klub ügyészének megbizást. Az év folyamán felvétetett alapitó tagul 35, rendes tagul 30. A klubnak összesen 407 tagja van. A vagyon 31,263 frt. 12 krt tesz.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Egyetemi emlékünnep. A *budapesti* tudományegyetem e hó 13-án tartotta meg szokásos évi ünnepét, ujjáalakitásának ezuttal már 104-ik évfordulónapján. Megjelent Trefort miniszter is. A diszterem arczképei közt három uj is volt látható: a b. Eötvös. Trefort és Pauler minisztereké. Az elsőt Benczur Gyula, a két utóbbit Paczka Ferencz festé. Dr. *Szabó József* egyetemi rektor, ki az egyetemi rendszer ügyében világszerte történő mozgalmakról igen magvas beszédet tartott, rámutatott e képekre, melyek — ugy mond — a világ minden részében legjobbnak talált «szabad tanitás és tanulási rendszer» fővezetőit ábrázolják hála jeleül és buzditásul. A megéljenzett beszéd után dr. *Lengyel* Béla bölcsészetkari dékán tett jelentést az idei pályamunkákról. Az eredmény átalában nem volt kielégitő, több kitüzött kérdésre pedig nem is érkezett versenymű. A Margó-féle kétszáz forintos jutalmat, nyilt pályázaton, ifj. Apáthy István nyerte el. A rektor kiosztván a jutalmakat, ezzel az ünnepi ülés véget ért.

A pozsonyi jogakadémia jubileuma. Pozsonyban a hét első napjain ünnepelte a jogakadémia Nagy-Szombatból történt áthelyeztetésének 100 éves jubileumát. E hó 12-én, mint az ünnepély előestéjén, a fellobogózott szinházban diszelőadás volt. A Kölcsey-himnusz eléneklése után Szigligetinek «Trónkereső» czimű darabját adták elő. Másnap a székesegyházban ünnepélyes istentisztelet volt. Az ünnepi beszédet a városi tanács termében tartották, mire diszlakoma következett. A jubileum alkalmából dr. Degen Gusztáv jogakadémiai tanár, 2100 kötetből és 200 vegyesekből álló igen értékes könyvgyüjteményét az akadémia könyvtárának ajándékozta, egy nagy könyvszekrénynyel együtt.

MI UJSÁG?

A király Budapesten. Ő felsége e hó 15-ikén reggeli 6 órakor Bécsből Budapestre érkezett, s körülbelől a hónap végéig marad itt. Az országgyülés berekesztése, trónbeszéddel, valószinüleg e hó 20-án lesz. A király május 16-án reggel szemlét tartott a budai vérmezőn a budapesti összes csapatok és a honvédség fölött.

József főherczeg családjában e hó 9-én reggeli 5 órakor következett be az az esemény, mely a főherczegi család kebelébe uj örömöt hozott. Klotild főherczegasszony egészséges leánygyermekkel ajándékozá meg fenséges férjét, miről a főherczeg a bibornokprimást, a székesfehérvári és győri püspököket, valamint a pannonhalmi főapátot a következő szövegü táviratban értesité Fiuméből: «Örvendve tudatom, hogy kedves nőm ma reggel 5 órakor egészséges leánygyermeket szült. Mindketten, hála istennek, jól vannak. Ajánlom őket hathatós imáiba. *József főherczeg.*» — Amaz őszinte kegyeletnél és osztatlan szeretetnél fogva, melylyel a magyar nemzet megszokta a boldog emlékezetü nagy nádor családját a magáénak tekinteni, s melyet József főherczeg igaz magyar jellemének s e hazához meleg, hű ragaszkodásának kifogyhatatlan bizonyitékaival még most is egyre fokoz, — minden magyar ember őszinte örömmel értesült ez eseményről s tiszta szivből kiván hozzá szerencsét, áldást, boldogságot. Fiume városa a kis főherczegnő születése napján délután rendkivüli közgyülést tartott Thierry alpolgármester elnöklete alatt, mely élénk evvivák közt egyhangulag elhatározta, hogy József főherczeget és családját feliratban üdvözli, egyszersmind kérvén, hogy engedtessék meg a boulevardnak a piazzetta Lesnjaktól a via S. Andreaig terjedő részét József főherczegről elnevezni, két uj utczát pedig Klotild főherczegnő és az ujszülött nevéről. A rendkivül meleg hangu feliratot, melyet a városi közgyülés nevében Thierry lovag és Brelich Ernő irtak alá, még aznap a főherczegi családhoz juttatták báró Nyáry Adolf tábornok főudvarmester által. Gróf Zichy Ágost fiumei kormányzó neje, született Wimpffen Hedvig grófnő, a József főherczeg családi öröme alkalmából ötszáz frtos alapitványt tett szegény munkások gyermekei számára épitendő menedékhely javára, mely összeghez rögtön ugyanannyival járult a Whitehead C. torpedógyár-czég is. De a kis főherczegnő születésének örömére tervezett ünnepek Fiumében az udvari gyász miatt elmaradtak.

József főherczeg ujszülött kis leányának megkeresztelésére Pauer székesfehérvári püspököt kérte meg, ki e végből e hó 13-án a reggeli vonattal Fiuméba érkezett, hol a pályaudvarban báró Nyáry Adolf tábornok, József főherczeg főudvarmestere; Holdházy apát, Józsi és Laczi főherczegek nevelője, Thierry lovag alpolgármester, stb. várták. A keresztelési szertartás ugyanaznap d. e. 11 órakor ment véghez a főherczegi villa kápolnájában. A püspöknek teljes diszben segédkeztek Fiamin apát, Holdházy apát és Don Malle, mint a püspökbot vivője. A kis főherczegnő a keresztségben *Klotild Mária Anabella Rajnera* nevet kapott. Keresztszülői Rajner főherczeg és neje, kiket a keresztelési szertartáson Klotild főherczegasszony édesanyja, Klementina Koburg-gothai herczegné és az ujszülött főherczegnő testvérbátyja, Jóska főherczeg képviselt. Jelen voltak a keresztelési szertartáson: József főherczeg, Lipót főherczeg, gróf Zichy Ágost fiumei kormányzó és neje, herczeg Lobkovicz dandártábornok és Thierry lovag helyettes polgármester. A szertartás után családi reggeli volt a főherczeg nyaralójában.

Az örvendetes esemény alkalmából Budapest főpolgármestere, Ráth Károly táviratilag fejezte ki a főváros szerencsekivánatát. A főherczeg is táviratilag mondott őszinte és meleg köszönetet a főpolgármesternek s «hazánk drága fővárosának» a szivélyes jó kivánstokért.

A trónörökös-pár az ötvöskiállításon. Rudolf trónörökös és Stefánia herczegnő e hó 15-én kettedfél órakor Budapestre érkeztek, egyenesen az ötvöskiállitás megtekintésére. Az indóházból rögtön a nemzeti muzeumba hajtattak, mely előtt nagy tömeg várakozott. Az előcsarnokban a kiállitási bizottság fogadta a fejedelmi vendégeket. Később Tisza miniszterelnök is átjött a főrendiházból. A trónörökösné mély gyászt viselt. A termekben Pulszky Ferencz, Ipolyi és Pulszky Károly kalauzolták a trónörököst s nejét, kik mindketten a legélénkebb érdeklődést tanusitották a kiállitás iránt, és minden feltünőbb tárgyról kérdéseket intéztek kalauzaikhoz. Az első teremben fél óránál tovább nézték az őskori régiségeket. Általában nagyon részletesen megtekintettek mindent, s több izben fejezték ki legélénkebb elismerésüket. Csaknem két órát tartott, mig a szemlét elvégezték. A távozókat az egybegyült közönség nagy éljenzéssel üdvözölte. A trónörökös-pár ezután a budai királyi lakba hajtatott, hol nemsokára ő felsége látogatta meg őket. Rudolf trónörökös később *Jókait* fogadta, s a kiadandó nagy irodalmi munka érdekében beszélt vele. Az udvari ebéd után sétakocsizás volt tervezve, de a nagy szél miatt elmaradt. A trónörökös-pár az esti vonattal visszautazott Bécsbe.

Az ötvös-kiállitás megtekintése alatt a főrendiházban épen az uj országház épitése fölött folyt a vita. Időközben jelentették *Ipolyi* püspöknek és gr. *Keglevich* Istvánnak, hogy a szavazás megkezdődött, mire a trónörökös azt mondta, hogy az urak ne zavartassák magokat és teljesitsék kötelességöket a főrendiházban. Majd gr. *Szapáry* pénzügyminiszter jelent meg, kitől megtudván a trónörökös, hogy az uj országház épitése 60 szótöbbséggel megszavaztatott, a pénzügyminiszterhez igy szólt: «Gratulálok, hisz az impozáns többség.» Nemsokára *Tisza* Kálmán miniszterelnök is átjött a gyülésből. A trónörökös kezét nyujtá. «Gratulálok a szép sikerhez; — mondá, — a törvényjavaslat elfogadása különben előre látható volt.» A trónörökös folyvást magyarul beszélgetett, s csakis nejének tolmácsolta németül vagy francziául a kapott felvilágositásokat.

Emlékszobor Mikó Imre grófnak. Az erdélyi muzeum-egylet gróf Mikó Imrének, mint az egylet első alapitójának, emlékszobrot készittet. A szoborleleplezési ünnep egybe fog esni az egyesület fennállásának huszonötéves jubileumával. A szobor mintázását ifju báró Vay Miklós vállalta magára, az érczbeöntést pedig egy bécsi czég.

Horvát István születésének százados emléket e hó 11-én Székesfehérvár közönsége valódi ünneppel ülte meg. A város fel volt lobogózva s mindenfelé nagy élénkség uralkodott. Számos tudományos testület, irodalmi társulat s több törvényhatóság képviselőinek részvéte mellett leplezték le azt a márványtáblát, mely Horvát szülőhelyét jelöli s a hazafias közönség adakozásaiból készittetett. Az ünnepély létrehozása és kitünő sikere körül legtöbb érdeme van Székesfehérvár derék polgármesterének, Havranek Józsefnek, továbbá Pauer János megyés püspöknek és Vass Bertalan cziszterczitarendü főgymnáziumi tanárnak. A vendégszeretetben pedig, melylyel a küldöttségeket fogadták, az egész város vetekedett.

Az ünneplő közönség reggel 10 óra előtt a városház nagy termében gyült össze, s onnan a székesegyházba vonultak, hol a püspök tartotta az isteni tiszteletet. Mise után a közönség a városháztér és kaszárnya-utczán át a megyeház nagytermébe vonult. Az óriási nagy terem szorongásig megtelt. *Pauer* János püspök, mint a rendező bizottság elnöke, emelkedett szellemü beszédben emlékezett meg Horvát munkásságáról és érdemeiről. *Vass* Bertalan főgymnáziumi tanár mintegy háromnegyed óráig tartó szép emlékbeszédet mondott, mely nagy hatást tett, s a tanárt nemcsak zajosan éljenezték, de meleg kézszorításokkal is üdvözölték. Most a közönség a Széchenyi-utczába, Horvát szülőházához vonult. Az egész utcza csak ugy zsongott a népségtől. Először a dalárda énekelt alkalmi dalt, utána pedig *Havranek* József polgármester tartott beszédet, miközben a házon elhelyezett emléktáblát leleplezték. «Midőn Székesfehérvár, — igy szólt, — édes hazánknak hajdan e székvárosa, ily fényes közönség részvétével ünnepet ül: teszi ezt azon kedves kötelesség érzetéből, hogy a honfiui erénynek egy század eltelte után is megadja jutalmát az elismerésnek — teszi azon ünnepélyes igérettel, hogy a közszellem ébresztésére és a dicsőült emlékének kegyeletes helyi megőrzésére ez emléktáblát örök időre gondozza, hogy lássa a haza, lássa az ünneplő család és lássák a tudomány rögös pályáján haladók, miszerint a magyar ember mindenütt hálás nagyjai iránt.» A Havranek Lajos helybeli kőfaragó által készitett izléses márványtábla a következő feliratot viseli:

ITT SZÜLETETT HORVÁT ISTVÁN TUDÓS, NYELVÜNK ÉS TÖRTÉNELMÜNK ELŐHARCZOSA, A MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉS BUZGÓ TERJESZTŐJE, A HAZAFIÁSÁG APOSTOLA · SZÜLETÉSE SZÁZADOS ÉVFORDULÓJÁN SZÉKESFEHÉRVÁR KÖZÖNSÉGE MDCCCLXXXIV. MÁJUS III.

Erre *Komóczy* József szavalta el hangulatteljes alkalmi ódáját, mely nagy sikert aratott. Az emléktáblára a testületek koszorukat tettek és a dalárda énekével az ünnepély itt véget ért.

A közönség a polgári lövöldébe ment, hol a vendégek tiszteletére fényes lakomát rendeztek. Az ötödik fogásnál *Rónay* Jácint czimzetes püspök a királyra és a királynéra mondott felköszöntőt, Say Rezső a Horvát-családra, Havranek József a vendégekre, Pulszky Ferencz Magyarország jövőjére, Vámbéry Ármin Székesfehérvárra, Kerékgyártó Horvát Arpádra, Valló, a Szent-István-társulat küldötte, Simor János bibornokra, gróf Zichy Jenő Havranek Józsefre, Seidel Lajos Hollán Ernőre, Hollán Ernő a városi törvényhatóságra, Kamermayer budapesti polgármester Székesfehérvárra, Gyulai Pál Székesfehérvár hű fiaira, dr. Szücs Miklós Komócsy Józsefre emeltek poharat. A kitünően sikerült ünnepély délutáni 5 óra után nyert befejezést.

József főherczeg ő fensége egy Holdházy apát ur által Fiuméből küldött táviratban benső részvétét fejezte ki lapunk szerkesztőjének az őt ért sulyos családi gyászeset felett. A közszeretetben álló főherczeg e gyöngéd figyelme, melylyel a magyar hirlapirodalom egy mélyen sujtott szerény munkásának fájdalmát enyhiteni igyekezett, ujabb bizonyitéka az ő megható szivjóságának és emberbaráti nemes lelkületének.

Egy hirlap jubileuma. A vidéki sajtó egyik legtekintélyesebb lapja, a «Szegedi Hiradó» most érte el pályafutása huszonötödik évét, s a tisztességesen megfutott pálya emlékére a szegedi kaszinó e hó 11-én ünnepet rendezett. A lapot 1859 május első napján néhai Burger Zsigmond inditotta meg, a mi nem közönséges vállalkozás volt az akkori sajtóviszonyok közt. Első szerkesztője Kempelen Győző volt, kit a fővárosi irók közül is sokan támogattak. Alig mult fél éves a lap és szerkesztője már sajtófogságba került, s ez a körülmény sokáig sulyosodott a lapra. Az uj szerkesztő Szabó Mihály lett, őt 1863-ban Szabados János követte, ki teljes tevékenységgel fejlesztette tovább a lap ügyeit; mellette buzgólkodott a jelenlegi szerkesztő, Nagy Sándor, ki kezdet óta dolgozótársa volt a lapnak, s 1869-ben lett Szabados utódja.

A lap jubileuma alkalmából Nagy Sándor szerkesztő számos üdvözlő levelet kapott, első helyen Pálfy Ferencz polgármestertől a szegedi városi tanács nevében. A «Szegedi Hiradó» az ünnepély napján mellékletül ujra adta a lap legelső számát. Maga az ünnep a városház termében ment végbe, s jelen voltak: Kállay főispán, Pálfy polgármester, Lechner min. tanácsos, a városi hatóság és igen diszes hölgykoszoru. *Kovács* Albert, a rendező bizottság elnöke, szép beszéddel üdvözölte Nagy Sándor szerkesztőt, és a város közönsége nevében arany tollat nyujtott át neki. Majd Reizner könyvtári igazgató tartott felolvasást, melyben a lap keletkezését, történetét, *társadalmi hatását és érdemeit adta elő.* Az ünnepélyt a dalárda éneke fejezte be. Este a «Hungária» termében banket volt, nagy közönség részvételével.

Ó-kori ünnepek a pompeji romok közt. Pompejiban e hó 11-én kezdődtek meg azok az ünnepélyek, melyeket az ischiai szerencsétlenek családjai számára rendeztek. A kiásott város uj életre ébredt. A közel kétezer évvel ezelőtt megnyitott csapszékek ismét tele voltak vendéggel s az ősi utczákon lármás öröm uralkodott. A tarkaság a gazdag római provinciális város fénykorából mutatott ünnepélyt, korhü jelmezekkel, ruhákkal s az ünnepélyhez szükséges más egyéb kellékkel, melyek az arkhaelogok utasitásai szerint készültek, szigoru pontossággal. Az ünnepélyek első napján volt az imperátor bevonulása, kiséretében senátorokkal, lovagokkal, tanácsnokokkal, praetorianusokkal. A menetre következett a kocsi- és lóverseny, az ókori mintára épitett czirkusban. A verseny a kocsivezetők festői öltözeteitől rendkivül szintarka képet nyujt. Ezután a kiásott városrész utczáit, boltjait, csapszékeit járták be. Az ünnepélyeknek talán legfényesebb pontja a lakodalmi szertartás volt. A lakodalmas menet kiindult Cornelius Rufus házából, a Via dell'Abondanzan és a forumon keresztül a Via di Mercuriába, hol a vőlegény háza volt. A menyasszony fehér tunikát viselt övvel, s koszorus fején vörös fátyolt. A menyasszony után jött a «házasságkötő nő», egy csapat rokonnal és gyermekseregggel. A menet élén fáklyás ifjak haladtak. Utánok jött a menyasszony, két ifju által vezetve, mig egy harmadik Ceresnek szentelt fáklyával ment utána. Az esküvői ünnepély alatt a csapszékekben oly ételeket osztogattak, melyeket föltalált régi utasitások szerint készitettek.

Huszonötezer dollár jutalmat tüzött ki az Egyesült-államok kormánya Greely északsarki expedíciójának fölkutatására. Greely hadnagy 1881 augusztusban a «Proteus» hajón indult el a Lady Franklin-Sundből, s azóta semmi nyoma.

A «Jogtudományi Közlöny» május 16-iki (20-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

Felsőbirósági miseriák. Egy felebbviteli birótól. — A mire a jogi oktatásnak legnagyobb szüksége van. Dr. *Vécsey Tamás* egyetemi tanártól. — Törvénykezési Szemle: Követelhető-s bekebelezhető-e a lejárt s ezáltal tőkesitett kamatnak kamata. *Fenyvesi Sándor* egri ügyvédtől. — Egy vitás kérdés. Dr. S. A.-tól. — A királyi törvényszék illetékességéhez tartozó büntetendő cselekmény miatt lehet-e a kir.

járásbiróságoknál feljelentést tenni? y-tól. — A szegedi büneset. — Különfélék.

MELLÉKLET: Curiai Határozatok. — A magy. kir. pénzügyi közigazgatási biróság elvi jelentőségü határozatai. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

—x— **Assicurazioni Generali.** E lapok mai számának hirdetését rovata közli a trieszti általános biztositó társaság (Assicurazioni Generali) 1883-ik évi zárszámláját és vagyonkimutatását. A mint a jelentésből látszik, ezen jó hirnevü biztositási intézet fejlődése a lefolyt évben is jelentékeny előhaladást tett.

Összes dij- és illetmény-bevételei 13,281.391 frt 81 kr. rugnak.

A még folyamatban levő kockázatok tartaléka 955,016 frt 82 kr. szaporodott.

Az 1883-ik év végével folyamatban lévő életosztályi tőkebiztositások összege 77.246.710 frt 4 krt teszen, tehát kerekszám 7 millió frttal növekedett. Az életbiztositási osztály üzletének ezen jelentékeny szaporodását különösen ki kell emelnünk, és ezt az intézet, mint az a jelentésben joggal hangsulyoztatik, részben azon általános bizalomnak, melylyel a biztositó közönség irányában viseltik, *részben a kötvények feltételeiben pár év előtt behozott és a biztositó közönségre nézve nagyon előnyös ujitásoknak köszönheti.*

Az 1883-ik évben 27,780 kárért 9,611.024 frt 38 krt is igy fennállása óta 516,038 kárért 169,785.742 frt 38 krt fizetett ki a trieszti általános biztositó társaság, mely összegből hazánkra magára 74.286 kárért összesen 30,022.736 frt 15 kr. esik.

A jégbiztositási üzletnél szenvedett jelentékeny veszteségek daczára 551,419 frt 79 krnyi tiszta nyereség mutatkozik és igy minden 315 frtal befizetett részvény után 220 frank—88 frtnyi osztalék adható.

A tüzbiztositási osztálynak a későbbi években behajtandó dijai fedezetére adott dijkötelezők értékének összege 19,992.193 frt 2 krra emelkedett; az intézet kezességi alapja részvénytőkében és készpénztartalékokban 29,698.824 frt 29 krt teszen és mint a vagyon-kimutatásból látható, jó értékekben van elhelyezve.

HALÁLOZÁSOK.

PRÓNAY JÓZSEF, a belügyminisztérium államtitkára, országgyülési képviselő, elhunyt e hó 15-én, 60 éves korában. Családjától, mely Nógrádmegyében előkelő szerepet vitt, örökölte ő is a közügyek iránti érdeklődést. Fiatal korában hosszabb időt töltött külföldön, hol tanulmányait szélesbitette és befejezte. Visszatérve 1846-ban Nógrádmegye tiszteletbeli főjegyzőjévé, majd főbiróvá választották, s e minőségében esett a császári csapatok fogságába 1849 tavaszán. Pár hét mulva visszanyervén szabadságát, alispánná választották. A szabadságharcz után külföldre menekült; 1850-ben amnesztiát nyert ugyan, de rendőri felügyelet alatt tartották. Visszavonultan élt 1860-ig, mikor főispánná nevezték ki, de nem fogadta el. A 1861-iki országgyülésen a borsod-mezőkeresztesi kerületet képviselte s a határozati párthoz tartozott, később pedig a balközéphez. A fuzió óta a kormányt támogatta. 1880-ban a belügyminiszterium államtitkárává nevezték ki, mint kiváló közigazgatási képességekkel biró férfiut. Érdemeiről bővebben szóltunk lapunk 1880-ik folyamának 39-ik számában, midőn arczképét is közöltük.

Elhunytak még a közelebbi napok alatt: PECSY LUCZIÁN, az eperjesi törvényszék elnöke, régebben Sárosmegye alispánja, Eperjesen.— BOCSÁNCZI ÁDOLF, Szilágymegye árvaszéki elnöke, a szabadságharczban vitéz honvéd, két izben országgyülési képviselő, majd Szilágy-Somlyó polgármestere, aztán pedig alispán, 54 éves korában, Zilahon. — Zágoni BODOLLA JÁNOS, nyug. kir. itélőtáblai biró, ki a szabadságharczban is részt vett, s mint a közügyekben buzgólkodó férfi volt ismeretes, 55 éves korában, Maros-Vásárhelyt, hol temetésén nagy családjának számos tagja és sok tisztelője volt jelen. — BODRAGI SÁMUEL, nagyszebeni evang. lelkész, a szabadságharczban honvéd-főhadnagy, a ki hazafiságáért Szebenben az ötvenes években sok zaklatásnak volt kitéve; a magyar nyelvnek is buzgó tanára az evang. iskolában, 67 éves korában.— SARKADI KÁROLY, Alsók agg ref. lelkésze, a munkásság példányképe, 80 éves korában. — VÁLYI JÁNOS, g. k. aranymisés pap, szentszéki ülnök és esperes, dr. Vályi János eperjesi g. kath. megyés püspök édes atyja, 80 éves korában, Eperjesen. — HORVÁTH LAJOS, evang. lelkész, 76 éves korában, Giczén. — MARKOVITS GYÖRGY, a kecskeméti takarékpénztár-egyesület főkönyvelője, 60 éves korában. — Sebestényi PIKA MIKLÓS, birtokos, 67 éves korában, Nagy-Peleskén. — TRUX LÁSZLÓ, birtokos, 51 éves korában, Bocskón. — JEKELFALUSSY LAJOS, nyug. honvédszázados, Egerben. — LÁZÁR TIVADAR, nagy kiterjedésü család tisztelt feje, 90 éves korában, Kolozsvárt; ugyanott HÖHN LIPÓT, városi tisztviselő. — KIRÁLY SÁNDOR, lelkész, Szegeden, ki hosszabb idő óta betegen feküdt szülőinél, s annak hirére, hogy testvére FERENCZ, miniszteri fogalmazó, az országos tébolydában elhunyt, pár óra mulva ő is követte; szintén Szegeden: SZÓNYI ÁRPÁD, néptanitó, 23 éves korában és MAYER BÉLA, gyógyszerész-növendék, 21 éves korában. — Dr. PAPANEK MIKLÓS, Élesd kerületének (Bihar) megyei alorvosa. — HOLICS JÓZSEF, székely-hidi kerületi megyei állatorvos. — Id. JOOS FERENCZ, Debreczenben; ugyanott KISS ORBÁN KÁROLY, 68 éves korában. — LIND SÁMUEL, gazdatiszt, 40 éves korában, Vásáros-Náményban. — RODLER GYULA, 42 éves korában, Aradon. — TANCSA GYULA, honvédelmi miniszteri fogalmazó, 33 éves korában, Budapesten; ugyanitt KÁLOZDI JÁNOS, karmester, 61 éves korában. — ÉBRY ORBÁN, 26 éves ifju, Ungvárt. — SMRHA BÉLA, városi tanító, 22 éves korában, Vingán. — KAPP GUSZTÁV, a mult országgyülésen képviselő, Nagy-Szeben város polgármestere, az evang. egyházkerület gondnoka, 52 éves korában. — SZENICZEY JÁNOS, 36 éves korában, Alattyánon.— SZABÓ ANTAL, plébános, Medgyesen.

BALLAGI ALADÁRNÉ szül. Bauer Ottilia, a sokoldalun képzett jeles iró s egyetemi tanárnak, Ballagi Mór veterán tudósunk fiának 22 éves neje, boldog házasságuk második évében, Budapesten elhunyt, egy kicsiny árvát hagyva vigaszul mélyen sujtott férjének; temetése, melyen Petri Elek és Farkas József reform. hittanárok tartottak gyászbeszédet, május 13-án nagy részvét mellett ment végbe. — Tájai PFEIFFER PÉTERNÉ szül. Hofer Terézia, nyug. kir. hétszemélynök neje, 74 éves korában, Budapesten. — Özv. GYÖRI FARKASNÉ szül. Jablonczy Magdolna, 81 éves korában, Pozsonyban.— Özv. CSEH MÁTÉNÉ szül. Nánási Mária, dr. Cseh Károly orvos és volt képviselő édes anyja, 69 éves korában, Alsó-Csernátonban. — HOLNDONNER REZSÖNÉ, Kalaznó néhai evang. lelkészének özvegye, Kalaznón, számos családtagot hagyva maga után. — KRAJCZÁR JÓZSEFNÉ szül. Mütter Magdolna, 79 éves korában, Nagy-Váradon. — Özv. PATAI SÁMUELNÉ szül. Dobai Julia, 52 éves korában, Nagy-Bányán. — Özv. SCHEIDERNÉ szül. Seidel Magdolna, 77 éves korában, Kolozsvárt. — DESSEWFFY PÁLNÉ szül. Flossmann Klára, 31 éves korában Budapesten. — DEUTSCH JUSZTUS ROZÁLIA, Haas Jakab fővárosi vállalkozó anyósa, 72 éves korában, a Szegzárd melletti Puszta-Tanyán. — CSILLAG KORNELIA, özv. Csillagh Lászlóné 21 éves leánya, Zala-Egerszegen. — REVICZKY ILONA, Reviczky Károly országgyülési képviselő kilencz éves leánykája, Bikoson. — Gr. SZIRMAY ALFRÉDNÉ szül. Probstner Mária, 31 éves korában, Miskolczon, gyermekágyban. — MEZEI JÓZSEFNÉ, tekintélyes nagyváradi kereskedő neje. — UNGERLEIDER ALBERTNÉ szül. Hauser Regina, Orosházán, 41 éves korában.

SAKKJÁTÉK.

1274. sz. feladvány. Veress Lajostól Tordán.

Sötét.

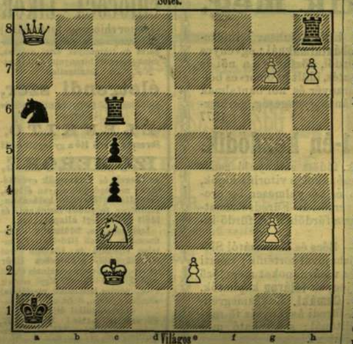

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1269. sz. feladvány megfejtése.

Hubert F.-től.

Megfejtés.

Világos.	Sötét.
1. Bc5—c3	Kd6—e5 : (a)
2. Fg5—e7	Ff7—i5 :
3. Va4—d4 †	Ke5—d4 :
4. Fe7—f6 matt.	
a.	
1.	Ff5—d5 : (b)
2. Va4—d7 †	Kd6—e5 :
3. Vd7—g7 †	Ke5—d6
4. Vg7—e7 matt.	
b.	
1.	Hh7—d8
2. He5—d3	Ff7—d5 :
3. Va4—b4 †	Kd6—e6
4. Vb4—e7 matt.	

Helyesen fejtették meg: *Budapesten:* K. J. és F. H., Andorfi S. és Kovács J., *Debreczenben:* Zagyva Imre. *Szatmárott:* Vass János. Az Erkel-sakktársaság nevében: E. K. *A pesti sakk-kör.*

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Paks. Az első (Grün Anasztáziról) kétazer is megvan magyarul, jobban, csinosabban. Az eredetiekben csak sikerült részletek vannak, itt-ott megcsendül valami költői hang; de egész alkotásra nem bir jutni egyik sem.

A vadonban. Első s utolsó strófája csinos volna, ha a *van* ige helyett az obsolét *vagyon* nem rútitná s ha még rhythmus is volna benne. A mi közbeesik, az nagyon köznapi; fel kellene frissiteni kissé az előadással.

Rafel Madonnája előtt. Már harmadszor. De nem közölhető. Van benne gondolat, de nincs jól kifejezve.

Dalok. (Ha babám stb.) Közölhető egy sincs közök; de annyi tehetség sem látszik ki belőlök, hogy jövőre nézve valami biztatást adhatnánk.

A honvéd-őrszem. Csinos s egy kis igazitással jóhet is. A másik csekélyebb.

Nem közölhetők. Egy szál virág. Ha tudnám. Ne hidd, hogy elfelejtselek. — Bukott angyal. Rózaszinre. . . — Bodor Erzsók.

HETI NAPTÁR. Május hó.

Nap	Katholikus és protestans		Görög-Orosz		Izraelita	
18	V	E 5 Venáncz vt.	E 5 Erzsébet L.	6 6 4 Jób	23	B. G. e.
19	H	Ivó h. kereszt-	Sára, Potencz.	7 † megtalál.	24	Oziás
20	K	Bern járó	Ferike, Vazulka	8 János ev	25	
21	S	K. B. napok	Okos	9 Izsajás pr.	26	Ráfael
22	C	Áldoró csüt.	Áldoró csüt	10 Zél. Sim a.	27	Salam.
23	P	Dezső	Dezső	11 Mócz vt.	28	S pr. h.
24	S	Janka	Zsuzsanna, J.	12 Epifánius	29	S. 6. p.

Holdváltozások: ● Ujhold 24-én 11 óra 53 pk. este.

Tartalom.

Szöveg: Mária Anna. — Kemény Judit. Történelmi beszély. Irta *P. Szathmáry Károly.* — Két szomszéd ország fejedelme. — A trónörökös-pár Buscsukban és Bukarestben. — Belgrád. — Uti jegyzetek a szomszéd keletről. Szmirna és vidéke. Irta *De Gerando Attila.* — Egyveleg. — Magyarországi tanitók árvaháza. *Gönczy Pállól.* — Májusi örömök. *Várnai B. Sándortól.* — Irodalom és müvészet. — Közintézetek és egyletek. — Egyház és iskola. — Mi ujság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Képek: Mária Anna, V. Ferdinánd király özvegye. Menyegzője alkalmából metszett kép után. V. Ferdinánd és Mária Anna menyegzői érme. — A trónörökös-pár keleti utjából. I. Milán, Szerbia királya. I. Károly, Románia királya. Bál a bukaresti román nemzeti színházban. Bevonulás Rusczukba. Belgrád. Belgrád, a Dunáról tekintve. — A magyarországi tanitók árvaháza emelt ház, Budapesten.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete és fehér selyem-atlaszt, méterjét 75 kr. egész 9 frt 90 kr.-ig (18 különböző szinben) szállit egyes öltönyökre, valamint egész végekben vámmentesen a házba **Henneberg G.** (királyi udv. szállító) selyem-gyári raktára, Zürichben. Mintákat postafordultával. Leveldij a Svájczba 10 kr.

KÖSZVÉNYESEKNEK.

Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállító és kerületi gyógyszerész urnak, Korneuburgban.

Engedje meg, hogy a távolból ezerszeresen **köszönetet** mondjak, s hogy örömömet fejezzem ki **egészségem visszanyerése** fölött.

Két év óta nagy fájdalmaim voltak jobb lábamban, s eleinte különböző házi szereket, gőzfürdőt és később minden lehető bedörzsöléseket és gyógyszereket használtam; de fájdalom, siker nélkül. **Ajánlat folytán megkiséreltem az Ön köszvényfolyadékát. Mindjárt az első használat után fájdalmaim jelentékenyen enyhültek, s egy fél üveg elhasználása után bajomtól teljesen megmenekültem**; miért is kötelességemnek tartom, e pompás szert minden ilyen bajomban szenvedőnek saját meggyőződésből a legjobban ajánlani.

Hosterlitz, 1881 febr. 4.

Hálás kötelezettje
Bauer Ferencz.

Fölötte fontos.

A kitünő eredmények, melyeket a svájczi labdacsok által napról-napra kiviva látunk, e gyógyszer rendkivüli kedveltségét a társadalom minden osztályában megfoghatóvá teszik. De hát mit szolnak hozzá az orvosi tudomány nagy mesterei? E kérdésre való feleletről megkimél bennünket a nagyrabecsült lipcsei tanárnak, Reclam urnak következő levele, melyet Brandt Rikhárd gyógyszerész urhoz irt Zürichbe:

«Az ön svájczi labdacsait, különösen a nőknél való orvosi gyakorlatomban találtam kitünő hatásuaknak s a nők nagyon szivesen is használják (két szemet a reggelizés után), mert hatásuk biztos, a nélkül, hogy valami nehézséget okozna.

De a férfiaknál is, kivált az ülő életmódot folytatóknál s idősebbeknél — szóval hol pangó a bélmozgás — a legjobb eredményt eszközlik».

Egy doboz ára 70 kr. s ez elég több heti használatra, de a valódiságot illetőleg ügyelni kell a doboz czimén Brand Rikhárt aláirására s a fehér keresztre vörös mezőben.

Egy hatszor hasábzott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatasnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdij külön minden igtatás utan 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbastei 2.

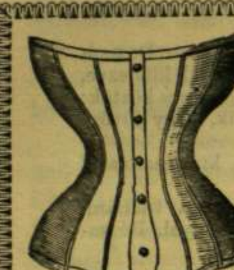

FILICZKY MIKSA

Budapest. VI., sugár-út 59. sz.

Mellfüző- és fehérnemű-gyár, vászonárú-raktár. — Uri ruhakészités. Ajánl saját gyártmányu **mellfüzőket, uri-, női- és gyermek-fehérneműeket, vásznakat, asztalneműeket. szövött árukat** és **nyakkendőket** a legdúsabb választékban és legjutányosabb árakon. Legujabb divatu **uri- és fiu-öltönyöket,** valódi gyapjuszövetekből, bámulatos olcsó áron. — Kimeritő árjegyzékkel, minták és mérték utbaigazitassal ingyen és bérmentve szolgálok. Vidéki megrendelések lehető leggyorsabban eszközöltetnek. **Függönyök, fehérneműek és mellfüzők tisztitó intézete.** 1522

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hirnevü óraüzlete.

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

Alapittatott 1847-ik évben.

cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és műórás, föltalálója az első egyedüli kulcs nélkül fölhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb.

ÓRÁK 10 ÉVI JÓTÁLLÁS MELLETT
ARANY ÉS EZÜST ÉKSZERTÁRGYAK
RÉSZLETFIZETÉSRE

Kitüntetve: London 1871. Kecskemét 1872. Bécs 1873. Ujvidék 1875. Szeged 1876. Páris 1877. Székesfehérvár 1879.

Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Képes árjegyék bérmentve. Javitások pont. eszközöltetik.

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hirnevü óraüzlete.

A balatonfüredi fürdő-idény
május 18-án nyittatik meg.

Balaton-Füred enyhe és egyenletes légköri viszonyánál és kitünő juhsavó intézeténél fogva különösen ajánlható: **idült légcsőhurut és tüdőbántalmaknál:** égvényes sós, szénsavas vasas forrásai, hideg és meleg szénsavas fürdői, gőzfürdő s a női és férfi uszodával ellátott balaton-fürdői javalvák: gyenge emésztés, idült gyomor- és bélhurut, hasi pozsga, máj, lép és vese-bajok, hólyag-hurut, aranyér és női bántalmak ellen; továbbá vérszegénység, sápkór és görvélykórnál, általános gyengeség, gerinczagy és idegbántalmaknál. 1577

Rendszeres szőlőkura szeptember 1-én kezdődik.

Diszes gyógyterem, elegans éttermek, terasse. kávécsarnok, födött sétány, jó zenekar és szinielőadások. vizisétákra kényelmes és biztos angol-csónakok s vitorlás-hajók, bál, tombola, jó restauratió — Károli vezetése alatt — szép és kényelmesen butorozott lakások, pósta és távirdai hivatal jól rendezett gyógyszertár. B.-Füredre vonatkozó ismertetések kaphatók minden könyvkereskedésben és a fürdőben. A fürdő-intézet rövid ismertetése kivánatra ingyen megküldetik.

A közlekedés vasuton Budapestről — naponként kétszer — Bécs és Kanizsától Siófokig, innen a Balatonon át 3/4 óra alatt a «Kisfaludy» gőzhajóval történik; vasuti saison-jegyek 33 1/3% kedvezménynyel, ezen kivül ünnep- és vasárnapokat megelőző napon Budapestről B.-Füredre és vissza 3 napra érvényes jegyek **féláron** kaphatók.

A fürdő-intézet rendelő fő-orvosa: Dr. **Huray**; urad. orvos: **Gemáhl.** Lakásmegrendelések **Écsy László** igazgatóhoz intézendők B.-Füredre. A b.-füredi ásványviz fő-raktára Budapesten **Édeskuty L.** m. kir. udv. ásványiz-szállitónál; s kapható még **Emmerling** és **Rabsch** füszerkereskedésében. Korona-herczeg-utcza.

(Utánnyomat nem dijaztatik.) 9766 **A fürdő-igazgatóság.**

Koritnicai gyógyfürdő

Liptómegye, vasutállomás Rózsahegy.

Évad-megnyitás május 15-én.

Ásványviz-gyógymód, fenyő-fürdők, juhsavó, hidegviz-gyogyintézet. Elsőrendü gyógyhely gyomor s májbetegségek, aranyeres bántalmak, ziha és tüdőlégdag, sápkór, női betegségek és idegesség ellen. — Gyönyörü fekvésénél fogva kitünő időző hely **üdülő betegek** számára. — Posta- és távirda-állomás, gyógytár helyben. **Az elő- és utóévadban: május 15-től julius 1-ig, s augusztus 15-től szeptember végéig teljes ellátás lakással együtt naponkinti 2 forintba számittatik.** Menet-térti jegyek 33 1/3% árleengedéssel minden nevezetesebb vasuti állomásnál válthatók.

Fürdő-orvos: Dr. Ormay József. 9803

Ásványviz-főraktárak: Édeskuty L. Emmerling és Rabsch Budapest; Zsolczay Lajos Miskolcz; Lavotta Beszterczebánya; Makoviczky Rózsahegy. Minden bővebb tudósitással szolgál és lakásokra megrendelést elfogad

1581 *a fürdő-igazgatóság*

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg ártézi forrás — porczellán-márvány-, kád és kőfürdők zuhanykészülékkel — nagyszerü kert — 300 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene. **Koralakok, melyek ellen a margitszigeti hévviz kedvező eredménynyel használtatott:** Köszvény — az izületek, izmok, csonthártya, ideghüvely, idült csuza. A csuz, köszvény, erőmüvi behatások, typhus után fellépő hűdések. — Zsábák. — A csontbántalmakat, csontszút, izületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bőrbántalmak. — Vizelési nehézségek. — Méh és hüvelybántalmak. — A hévviz belsőleg eredménynyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál — A szigeten van gyógyszertár, ellátva mindennemü ásványvizzel. Rendelő orvos: **dr. Verzár.** Bérleteknél ugy a fürdő, mint a menetjegyek együttes váltásánál árleengedés. A szigeten lakó fürdővendégek fürdő-használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés. 1542

A fürdő-idény május 1-én nyittatott meg.

A lakások megrendelése a szigeten a felügyelőségi irodában.

A Margitszigeti felügyelőség Budapesten.

Nagyon fontos hölgyeknek! A legártalmatlanabb és leghatásos. szer a bőr folyt. tisztán tartására

a japáni börtisztitó papir.

Fő letét Boschan Ede Bécs. Raktár Budapesten Seefehlner J. L m. kir. udvari szállitónál váczi utcza 9. szám. 1 csomag haszn. utasitással együtt **70 kr.**

CHIOCOCA-LIKŐR

(Liquor chiococae fortificans) Tudományosan megvizsgálva, kipróbálva és tekintélyek által ajánlva, mint jelesnek bizonyult, határozottan ártalmatlan

életrendi szer,

különlegesen pedig mint gyors és kellemes

ÉLÉNKITŐ,

ébresztő és erő itő a gyöngült életi

IZOMERORE,

az idegek és feszerejök erősitésére; meglepő jótékonyan éltető, élénkitő és fölvidítő hatásában; különösen petyhüdt izmoknál, és idült gyöngeségi állapotokban.

Izét tekintve, felülmulja a legfinomabb asztali likőröket. Számtalan elismerő és köszönő irat tekintélyektől, e **chiococa likőr** jelességéről szives megtekintés végett rendelkezésre állnak. Egy eredeti üveg, pontos használati utasitással minden nyelven, 3 frt o. é. Posta- és csomagolási dij 20 kr.

Fő szállitó raktár: *Weber K.* gyógyszertára Bécs, VII, St. Ulrichplatz 4 (hová minden levélbeli megrendelés intézendő).

Fiókraktár: Weisz József gyógyt. «a szerecsenhez» I, Tuchlauben. **Budapesten:** Török József gyógyszert. király-utcza 12. **Prága:** Fürst József, gyógyszert; valamint minden jó nevü bel- és külföldi gyógyszertárban. 1370

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György cs. k. egyet. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz 6

A MI AZ EMBERT KÖRNYÉKEZI.

Olvasmányok a te mészet világából

A művelt közönség és az ifjuság számára.

Dr. BERLIN munkája nyomán, a hazai viszonyokhoz alkalmazva irták többen.

Szerkesztette: HOITSY PÁL.

147 ábrával.

Ára fűzve 3 forint o. é.

Helyiség-változtatás.

Madame A. Herman

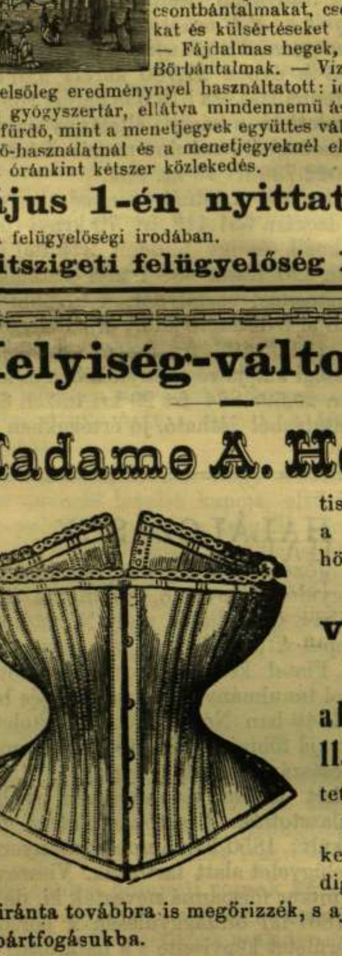

tisztelettel tudatja a nagyra becsült hölgyvilággal, miszerint

vállfüző-termét

a Dorottya-utczába 11. sz. 1. emeletre

tette át. 1580

Kéri a t. hölgyeket, hogy az eddig nyujtott bizalmat iránta továbbra is megőrizzék, s ajánlja magát szives pártfogásukba. 9783

FOLYÉKONY GLYCERIN-CREME

A folyékony glycerin creme sikerült egyesitése a legártatlanabb szereknek, melyek a bőrt nemcsak simábbá és finomabbá teszik, hanem annak fiatalos frisseségét föntartják. Ez eltér az eddig közönségesen használt glycerin-illatszerektől, melyek a glycerinen kivül semmi nemü hatályos részeket nem tartalmaznak. Ára frt 1.20.

Legfinom. glycerin-szappan glycerin és illatos növényekből, kitünően tisztit és élénkiti a bőrt, és a finom pipereszappan minden kivánt előnyeivel bir. Darabja 35 kr.

Párisi hölgypor (legfin. poudre de riz) a bőrnek leggyengédebb fehér szint adja, és ártatlansága mellett mégis a bőrt simán és szárazon tartja. — Hölgyeknél, ugy férfiaknál is borotválás után, nagy kedveltségnek örvend. — **Egy doboz ára 50 kr.,** (fehér és rózsaszinü) **tollal 1 frt.**

Kézmosó-por mandulla-szappan és spermacetből készi ve, a legártatlanabb arcz- és kézbőr-tisztitó szer. — **Egy doboz ára 50 kr.**

Rouge végétal arczpirositó, ára 50 kr.

Török József gyógyszerésznél, Budapest, király-utcza 12.

Hamisitott **párisi hölgypor**-tól óvakodni tessék. Csak az tekintendő valódinak, melynek dobozán, valamint használati utasitásán a fenti védjegy látható.

A bécsi 1883. évi gyógyszerészi kiállitáson ezüst érmet nyert.

A graczi 1880. évi országos kiállitáson elismerési oklevelet nyert. — A trieszti 1882. évi kiállitáson broncz érmet nyert.

A MOHAI ÁGNES FORRÁS

hazánk egyik legszénsavdusabb

SAVANYUVIZE

kitünő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál s a gyomornak az idegrendszer bántalmain alapuló bajaiban. Általában a viz mind azon kóroknál kiváló figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása és az idegrendszer müködésének fölfokozása kivánatos.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Fris töltésben

mindenkor kapható

ÉDESKUTY L.

magyar kir. udvari ásványviz-szállitónál

BUDAPESTEN.

Ugyszintén minden gyógyszertárban, füszerkereskedésben és vendéglőben.

1,000.000

Kempelen Imre fehérmegyei nagybirtokos tulajdonát képező mohai „ÁGNES" savanyuvizforrás telepén 1883. november 15-én töltetett az

egy milliómodik palaczk Ágnes-viz

mely annyiban képez nevezetesebb eseményt, amennyiben ezen eset Európában az első, mely alig három évi fennállása óta képes volt savanyuvizének ennyire élénk keresletet és közkedveltséget teremteni.

THEDO tanár szakállhagymája,

legjobb és legbiztosabb szer a szakáll szép növésének eszközlésére. Számtalanon vannak még legmagasabb rangu férfiak között is, kik szép szakállukat csupán e szernek köszönhetik. — E szer a szakállt hihetetlen gyorsasággal növeszti, úgy hogy általa még 13 éves ifjak is a legrövidebb idő alatt teljes szakállhoz jutnak, miről a bizonyitványok ezrei is tanuskodnak.

Eder Ferencz gyógyszerész urnak Brünnben.

A nekem küldött **Thedo-féle szakállhagyma** kitünőnek bizonyult, mit köszönetem mellett ezennel tudomására adok.

Mistek, 1879. szept. 25-én. **Otpreda József.**

Fürst József urnak Prágában. 846

Szives köszönetemet a **szakállhagymáért**; nagyon jónak találtatott. Mindenkinek a legjobb lélekkel ajánlhatom.

Schwarzbach, 1875. febr. 25. **Hirt Károly** s. k. épit. vállalkozó.

Fürst József gyógyszerész urnak Prágában.

A szakállhagyma joggal mondható csodaszernek. Alig négyheti használat után örömmel látom régi óhajtásomat teljesedésbe menni. Kérem önt stb. Teschen, 1879. máj. 23-án. **Gindra Wenczel,** órás.

Valódi minőségben **Budapesten** csak **Török József** ur gyógyszertárában király-utcza kapható; Pozsonyban **Pisztory Félixnél,** Mihálykapu. Temesváron **Ta czay Istvánnál.** 1 csomag ára frt **2·10.**

Az 1844-ben alapitott

BUDAPESTI 2. ASZTALOSEGYLET

BUTORKERESKEDÉSE

nádor-utcza 14. szám,

ajánlja mindennemü szilárd

fa- és kárpitozott butorkészletét

a t. cz. közönségnek, a legolcsóbb árak mellett; továbbá elfogad mindennemü e szakba vágó megrendeléseket. 1554

FONTOS GYAPJUTERMELŐK ÉS GYAPJUKERESKEDŐKNEK.

A **XVI. forgalmi év** kezdetével bátorkodunk a t. cz. **juhtenyésztők és gyapjukereskedőknek** intézetünket tisztelettel ajánlani. — **Elvállalunk igen jutányos feltételek mellett mindennemü gyapjut gyárszerü mosásra és bizományi eladásra;** esetleg csak bizományi eladásra. Kivánatra **előleget adunk mérsékelt kamatláb mellett** és a gyapjut gyári helyiségünkben **kivétel nélkül** 1575

dijmentesen raktározzuk és biztositjuk.

A vasut vagy gőzhajóállomásokhoz érkezett gyapjuküldemények átszállitását gyárunkba teljesitjük, **és kérjük a küldeményeket pontosan alanti czégünkre czimezni.**

A mosásra szánt gyapjuhoz készek vagyunk az **üres zsákokat igen csekély kölcsöndij mellett adni.**

Az osztályozás és mosás sorrendben és gyorsan történik és a legcsekélyebb mennyiség is szigoruan elkülönitve mosatik. — Az eladás bel- és külföldi gyárosoknak **a lehető legmagasabb árakban történik, és a gyapju árát készpénzben azonnal megbizóinkhoz küldjük.**

További felvilágositás kivánatra készséggel adatik, és körülményes programm ingyen küldetik.

ELSŐ MAGY. GYAPJUMOSÓ ÉS BIZOMÁNYI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Visontai Kovách László elnök

(Utánnyomat nem dijaztatik.)

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat!

500,000

márka fönyereményt igér kedvező esetben a legujabb hamburgi nagy **pénzsorsjáték** mely a magas **kormány által** jóváhagyatott s biztositatott. Eme ujabb játék-tervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt **7** sorsolásban **100,000 sorsjegyből 50,500 nyereménynek** kell bizton történnie, ezek között vannak fönyeremények esetleges **500.000** b. márka illetőleg

1 nyerem. à m. 300,000	26 nyerem. à m. 10,000
1 nyerem. à m. 200,000	56 nyerem. à m. 5000
2 nyerem. à m. 100,000	106 nyerem. à m. 3000
1 nyerem. à m. 90,000	253 nyerem. à m. 2000
1 nyerem. à m. 80,000	6 nyerem. à m. 1500
2 nyerem. à m. 70,000	515 nyerem. à m. 1000
1 nyerem. à m. 60 000	1036 nyerem. à m. 500
2 nyerem. à m. 50,000	29020 nyerem. à m. 145
1 nyerem. à m. 30,000	19,463 nyeremény à m. 200,
5 nyerem. à m. 20,000	150, 124, 100, 94, 67, 40, 20.
3 nyerem. à m. 15,000	

Ezen nyereményekből az első osztályban 4000 sorsoltatik ki 157,000 m. összegben. — Az 1 oszt. fönyeremény **50,000** mt. tesz s a 2-ikban **60,000,** a 3-ikban **70,000,** a 4-ikben **80,000,** az 5-ikben, **90,000,** a 6-ikban **100,000,** a 7-ikben azonban esetleg **500,000,** illetőleg **300,000, 200,000** stb. márkára emelkedik.

A nyereményhuzások hivatalból tervszerüleg vannak megállapitva.

Ezen nagy, az állam által biztositott pénzsorsjáték legközelebbi első osztályu nyereményhuzására

1 egész eredeti sorsjegy csak **3.50 frt o. é.**
1 fél „ „ „ **1.75 frt o. é.**
1 negyed „ „ „ **90 kr. o. é.**

Mindennemü megbizások, **a pénz beküldése, postautoni fizetés vagy az összeg utánvétele mellett** rögtön a leggondosabban teljesittetnek, mindenki az állam czimerével ellátott **eredeti sorsjegyet** tőlünk saját kezeibe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltetnek, melyekből ugy a nyeremények beosztása az illető osztályokra, mint szintén az illető betétek is meglátható és minden huzás után érdekelt feleinknek felhivás nélkül megküldjük a hivatalos huzási lajstromot. Kivánatra a hivatalos tervet előre megküldjük megtekintés végett bérmentve, és készek vagyunk nem tetszés esetében a sorsjegyet az összegnek visszafizetése mellett huzás előtt visszavenni.

A kifizetések tervszerün pontosan s az állam jótállása mellett történnek.

Csoportozatunk mindig a szerencse kegyeltje volt és érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizettük ki, többek között **250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000** stb márkával.

Egy ily, a **legszolidabb alapokra** fektetett vállalatnál előrelátható lag mindenütt a legélénkebb részvétre lehet bizton számitani s kérjük ennélfogva, hogy minden megbizásuk megfelelhessünk, a megrendeléseket minél előbb, s minden esetre **f. é. május 31-ke** előtt hozzánk juttatni.

Kaufmann és Simon bank- és váltó-üzlete Hamburgban.

U. i. Ezennel köszönetünket nyilvánitjuk az eddig ajándékozott bizalomért, s kérjük a hivatalos tervezet áttekintése által a nagyszerü nyerési esélyekről meggyőződni, melyeket e sorsolások nyujthatnak

9700 **A fentebbiek.**

Császári királyi legmagas. elismerés.

Arany érem Páris 1878. — Arany érem Amsterdam 1883. Kitüntető okmányok: Radkersburg 1877 — Fürstenfeld 1878 — Grácz 1880 — Triest 1882.

GLEICHENBERGI GYÓGYHELY,

STÁJERORSZÁGBAN.

Egy órai kocsiut a magyar nyugati vaspálya Feldbach állomásától.

Évad kezdete május 1-én.

Egvényes-sósavas és vassavanyas források, fenyőtű- és sósforrás-porlasztó belégzések, nagy légző-készülék, szénsavas fürdők, aczél-, fenyőtű- és édesvizi fürdők, hideg fürdő és vizgyógymód, kecskesavó, kecsketej, frissen fejt tehéntej a saját tejgyógy-intézetben. Égalj: állandóan mérsékelt nedves meleg. Tengerszint fölötti magasság: 300 m.

Lakások, ásványvizek és kocsik a gleichenbergi fürdő-igazgatóságnál rendelhetők. 1545

Varrógépek,

a Wheeler & Wilson Mfg. Co.

1372 **New-Yorkból**

cs. k. udvari szállitóktól, **csakis**

Otto Herman-nál

(OHM C. O. UTÓDA)

Budapesten, V, József-tér 5.

Különösen ajánltatnak az egyenes tűvel ellátott **uj horog-(Greifer)-varrógépek** háromféle kivitelben, családok és iparosok részére; mint a jelenkornak **legjobb varrógépei,** a párisi világkiállitáson a **legnagyobb dijak „Grand prix" egyikével lettek kitüntetve.**

HAZAI IPAR

Levélpapir-ujdonságok

jelentek meg

RIGLER JÓZSEF EDE

budapesti gyártelepében.

Kaphatók a gyártelep belvárosi raktárában

kecskeméti utcza 13-dik sz. a.

Kimeritő árjegyzékek kivánatra bérmentve küldetnek. 141

Gyártelep: VI. rózsa-utc. 55. sugárutról jobbra.

ASSICURAZIONI GENERALI

1883. évi mérlege.

1584

Nyereség- és veszteség-számla az A mérleghez (1883.)

A tétel neve	Bevételek Üzlet frt kr	Vagyon frt kr	Összes frt kr	A tétel neve	Kiadások Üzlet frt kr	Vagyon frt kr	Összes frt kr
1. Díjtartalék a mult évről:				1. Viszontbiztosítási díjak:			
a) tűzbiztosítás	17381194			a) tűzbiztosítás	2397189 03		
b) szállítmánybiztosítás	818015 0			b) szállítmánybiztosítás	576348 81		
c) jégbiztosítás	160000—			c) jégbiztosítás	599659 21		
	1979920 54		1979920 54		3575497 05		3575497 05
2. Tartalék oly károkra, melyek 1882. decz. 31-én még függőben voltak:				2. Károk:			
				a) tűzbiztosítás kifiz. károsszegek frt 2,581,302— tart. még ki nem fizet. károk fejéb. » 633,448.99			
					3214750 99		
				b) szállítmánybizt. kif. károsszegek frt 412,760.48 tart. még ki nem fizet. károk fejéb. » 179,028.97			
					591789 45		
a) tűzbiztosítás	5693406						
b) szállítmánybiztosítás	1501487 9						
c) jégbiztosítás	37568 6			c) jégbiztosítás kifiz. károsszegek frt 1,886,337.06 tart. még ki nem fizet. károk fejéb. » 4,644.03			
	725246 31		725246 31		1890681 09		
3. Díjak a törlések levonásával:				3. Díjtartalék 1883. decz. 31-én még folyó biztosításokért:			
a) tűzbiztosítás	6408621 11				5697521 53		5697521 53
b) szállítmánybiztosítás	1280062 41			a) tűzbiztosítás	1766333 83		
c) jégbiztosítás	2162205 78			b) szállítmánybiztosítás minden tehertől menten	110477 75		
	9940889 30		9940889 30	c) jégbiztosítás	—		
				4. Az év folytán fizetett jutalékok:	1870811 58		1870811 58
4. Kötvényilletékek	309534 33		309534 33	a) tűzbiztosítás	572546 86		
5. Tőkeelhelyezések jövedelmei:				b) szállítmánybiztosítás	56012 81		
a) Értékekre adott előlegek kamatai	487973			c) jégbiztosítás	1332914 15		
b) Állam- és más értékpapirok kamatai s osztalékai	200795 30				761853 82		761853 82
c) Kamatok váltóleszámitolásból, folyó számlákról és ágló	4845535			5. Kezelési költségek:			
		254140 38	254140 38	a) tűzbiztosítás	64411837		
				b) szállítmánybiztosítás	5297510		
				c) jégbiztosítás	115013 53		
					807607—		807607—
				6. Adók és illetékek	208834 25		208834 25
6. Nyeremény-egyenleg különféle értékesitések folytán s disagio levonásával		54187 28	54187 28	7. A nyugdij és előleg pénztár kamatai		11088 59	11088 59
				8. Kétes követelések leirása		31046 45	31046 45
				9. Leirás a leltárból		5182 22	5182 22
				Nyereség	2745625	26102040	28846665
Összesen	12955590 48	308327 65	13263918 14	Összeg	12955590 48	308327 65	13263918 14

Nyereség- és veszteség-számla a B mérleghez. Életbiztositási osztály. (1883.)

Mult évi díjtartalék	16301454 73			1. Viszontbiztositási díjak		83844 23	83844 23
Ie: díjtartalék az átadott viszontbiztositásokra	269310 15	16032144 58	16032144 58	2. Esedékes biztosit. eszközölt fizetések:	készpénzb.	tartalékban	
Tartalék függő károkért		293147 34	293147 34	halálesetre szóló biztositásokért	1149501 74	1831414 4	
3. Díjbevétel halálozásra szóló biztositásokra	24607154 3			megélés esetére szóló biztositásokért	55735337	10332970	
megélésre szóló biztositásokra	463805 69			járadékokért	137706 49	2258 63	
évjáradékra szóló biztositásokra	42757 49	2987278 61	2987278 61		1844653 60	238995 77	
4. Kötvénydijak		43689 57	43689 57			1844653 60	
5. Díjtartalék viszontbiztositásokra		308392 75	308392 75			2083619 37	
6. Elhelyezett tőkék jövedelme:				Levonva a viszonthiztositások fejében:		16000—	2067619 37
a) Jelzálogi követelések kamatai	127084 85			3. Kötvény-visszaváltságok		22540 50	22540 50
b) Értékekre adott előlegek kamatai	7817 16				tartalék	költségtart.	
c) Állam s más értékpapirok kamatai	209035 20			4. Díj-és költségtartalék	1183159 80	251143 13	
d) Folyó számlák	42175 10			Halálozásra szóló biztositás	469515 02	23017 70	
e) Az ingatlanok tiszta jövedelme	26094 30			Megélésre szóló biztositás	119603 44		
f) Életbiztositási kötvényekre adott előlegek kamatai	104900 33			Járadékbiztositás	1772779 26	274160 88	
Összesen	847946 24					1772779 26	
Levonva a tartalék rendes jutalékát	682050 23	682050 23	682050 23	Összesen		1796940 14	
marad	165896 01	165896 01	165896 01	Levonva a kiegészitési részleteket		79735 93	
7. Nyeremény egyenleg különféle értékesitések folytán	—	—	—	Netto-tartalék		1719958 51	1719958 51
				5. Orvosi tiszteletd.		3289 83	3289 83
				6. Jutalékok az év folyamában kifizetve		21069 18	21069 18
				7. Költségek		30865 42	30865 42
				8. Adó és bélyeg		3488 54	3488 54
				9. Az életb. biztositottat nyereményrésze		7673 56	7673 56
				10. Kamatok a nyereménynyel biztos. javára		1919 09	1919 09
				11. Kamatok a tontinabiztositások javára		4719 54	4719 54
				12. Leirás kétes követelésekre		1317 69	1317 69
				13. Leirás a leltárból		5182 24	5182 24
				Nyereség	10557 94	156376 20	26693 14
Összesen	20346703 08	198950 76	20545353 84	Összesen	20346703 08	198950 76	20545353 84

Az ASSICURAZIONI GENERALI vagyonállása 1883. deczember 31-én.

Folyó sz.	VAGYON	A forint kr	B forint kr	Összesen forint kr
1	A részvényesek biztositott adóslevelei	1837500—	1837500—	3675000—
2	Ingatlan birtok (minden tehertől mentan):			
	a) városi telkek		444478252	7514705 05
	b) földbirtokok gazdasági leltárral		306992253	
	c) 1883. decz. 31-én még el nem adott gazdasági termékek a társaság földbirtokaiból		93815 35	93815 35
3	a) Kölcsönök a társaság élethiztositási kötvényire		178939207	
	b) Aktiv életjáradékok és jelzálog által biztositott, a felek halálakor fölvenendő tőkék vételára		65832 53	1855224 60
4	Kamatozó, jelzálogilag biztositott tőke-kölcsönök ingatlanokra a jelzálog cvet. tartozók kivételével (alapczab. 1. czikke c) pont)		2142075 21	2142075 21
5	Kölcsönök letétemenyezett állam és más értékpapirokra	157847 71	6967091	227518 62
6	Állam és értékpapirok (A. mellékl.)	4001295 68	6288791 28	10290087 96
7	Váltók a tárczában	676280 61		67648061
8	Előlegek a jelzálog-osztály részére		404621 20	404621 20
9	Pénzek folyó számlán különböző bankoknál és hitelintézeteknél	314412 78	1469762 63	1784175 41
10	Készpénz-készlet a titszti és velenczei igazgatóságok pénztárában	120245 41	27851 68	1480980 91
11	Készpénz-készlet a főkok pénztárában	78208 39	19283 43	975814 82
12	Maradvány a viszontbiztositók számlájából	603434 46	1274 06	616148 52
13	» az intézet főkjainak számlájából	985405 26	219577 43	1085073 69
14	» az A. mérleg folyó számlájából		394807 57	394807 57
15	a) Adósok különböző czimek alatt	398671 42	30702 78	705694 20
	b) Letétek biztositák és kezesség gyanánt	403223 21	304083 97	707307 18
16	Díjtartalék átadott viszont-biztositásokra életbiztosit. soknál		308392 75	308392 75
17	Butorzat s vaszekrények a társaság összes hivatalaiban, czégtáblák, papir és nyomtatvány az összes raktárakban	2348—	2354799	470699
18	Törlesztendő jutalékok s törlesztendő szervezési költségek	—	—	—
	Az 1883. deczember 31. a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezők értéke:		frt 19,992.193.02	
		9483894 93	234040 789	32974442 82

Folyó sz.	TEHER	A forint kr	B forint kr	Összesen forint kr
1	Alaptőke	2625000—	2625000—	5250000—
2	Tőkésitett nyereménytartalék	1031572 29	1021696 29	2053268 58
3	Tartalék az értékpapirok árfolyam-ingadozásának fedezésére	162895 06	366382 78	529278 84
4	Ingatlan tartalék	—	407145 65	407145 65
5	Tartalékalap kétes követelések fedezésére	40000—	40000—	80000—
6	Rendkivüli rendelkezés alatti nyereménytartalék	315635—	315635—	631270—
7	Az 1883. deczember 31-én még érvényben levő biztositások tartaléka:			
	Az A mérlegen	1870811 58		1870811 58
	A B mérlegen	—	17190580 51	17190580 51
8	Tartalék bejelentett, de 1883. deczember 31-én még ki nem fizetett károkra:			
	Az A mérlegen	817121 99		817121 99
	A B mérlegen	—	238995 77	238995 77
9	Osztalékalap az életbiztositásban nyereménynyel biztositottak javára	—	506383 06	506383 06
10	A VII. tontina-osztály vagyona kamatbiztositással	—	10659831	10659831
11	a) A hivatalnokok nyugdijpénztárának vagyona	169634 11		169634 11
	b) A hivatalnokok ellátási pénztárának vagyona	124569 80		124569 80
12	Jelzálogbitelezők	—	—	—
13	Egyenleg a viszontbiztositók számláján	702636 85	951 24	703588 09
14	» az intézet főkjainak számláján	171686 21	33010 91	2046972 12
15	a) Hitelezők különböző czimeken	436248 06	81208 47	517456 53
	b) Letétek biztositák és kezesség gyanánt	403223 21	304083 97	707307 18
16	A B mérleg folyó számlájának egyenlege	394807 57		394807 57
17	Gidoni alapitvány	4974 08		4974 08
		A.	B.	Összesen
18	Felosztható nyeremény frt 280,272.89 frt 264,953,14 frt 552,226.03			
	Ie: Átvitel a vonatkozó nyereménytartalék javára » 19,691.77 » 17,950.21 » 37,641.98	269581 12	24500 93	514584 05
		frt 259,681.12 frt 245,002.03 frt 614,584.05		
	A jövő években lejáratandó tűzbiztositási díjak:	frt 19,992.193.02		
		9483894 93	234040 789	32974442 82

A cs. k. szab. Assicurazioni Generali központi igazgatósága Triestben:

Dr. Maurogonato I., Br. Morpurgo József, Br. Rálli Ambr., Segré V., Dr. Calabi R., Goldschmiedt Lipót.

A vezértitkár: **Marco Besso.**

Magyarországi vezérügynökség Budapesten az intézet saját házában, Dorottya-utcza 10. szám.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

21-IK SZÁM. 1884. BUDAPEST, MÁJUS 25. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: egész évre 12 frt, félévre 6 »; Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt, félévre 4 »; Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt, félévre 3 »; Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

MIDHÁT PASA.

Az az egyetlen férfiu, a kiben lett volna bátorság, akarat és tehetség a török birodalmat megifjitani s azt a nyugati czivilizációhoz közelebb emelvén, megmaradását és fölvirágzását biztositani: Midhát pasa, a nagy reformátor, nincs többé. Nehány nappal ez előtt érkezett a hire, hogy meghalt. Meghalt számüzetésben, hová őt ellenségeinek fondorlatai s a szultán rövidlátása kárhoztaták, Arábia sivatagainak egy félreeső, elszigetelt oázisán.

A mig életben volt, mindig lehetett reményleni, hogy napja fölvirrad s hogy a padisah jelen tanácsadóinak hibái, bünei ujra megnyitják a nyilvános pályatért tehetségei előtt, a mikor aztán merész reformterveit, ha talán nem is egészben, de jelentékeny részökben valósithatja s hozzá járulhat a «beteg ember» meggyógyitásához. Mert Törökországban nincs örökre lehetetlenné vált államférfiu, a padisah szeszélye ma porig sujthatja a legmagasabbat s holnap ismét urává teheti ellenségeinek. Végleg «félretéve» az ottomán birodalomban csak fizikai halálával lesz a miniszter.

Midhát pasa elhalt. Állitólag valami pokolvar következtében, mely iránt az angol lapok nem mulaszták el kifejezni gyanakodásukat.

Midhát pasa meghalt, s eltünt vele sok időre, örökre tán az a tündérálom, melyet az ország megujhodásáról, fölvirágzásáról oly örömest álmodott az ottoman birodalom minden igaz barátja. Maradtak ugyan hivei, a kik lelkesen táplálják kebelükben az ő eszmeit, ott van az egész «ifju Törökország», mely ő benne tisztelte vezérét; de az ezidőszerint egy üldözött, kisebbségben levő, szertezüllött tábor, mely most Midhátban fejét is elveszitvén, legfölebb plátóilag rajonghat szép terveiért, de azok megvalósitásáért vajmi keveset tehet. Nincs senki hivei táborában, a ki a siker kilátásával vállalhatná magára az ő szerepét, vehetné át az ő örökét.

A török birodalomnak az ujabb időkben e legjelentékenyebb államférfiáról ismételve volt már szó e lapok hasábjain. A «Vasárnapi Ujság» régibb olvasói előtt részleteiben sem lesz ismeretlen élete pályája, azért ez alkalommal elegendőnek tartjuk erre csak futólag mutatni rá s inkább államférfiui tevékenységét méltatni érdeme szerint.

Midhát pasa korán kezdte nyilvános pályáját a Fuad pasa miniszteriumában. Később Nis, majd Bulgária kormányzója lett, mely minőségében a török birodalomban igazán csodásnak mondható rendet hozott be a gondjaira bizott tartományban s annak minden tekintetben oly lendületet adott, milyet senki sem hitt volna lehetőnek oly rövid idő alatt. Ipar, kereskedés, gazdaság virágozni kezdtek, közlekedési utak keletkeztek élénk forgalommal, városrészek épültek, a közigazgatásban, igazságszolgáltatás-

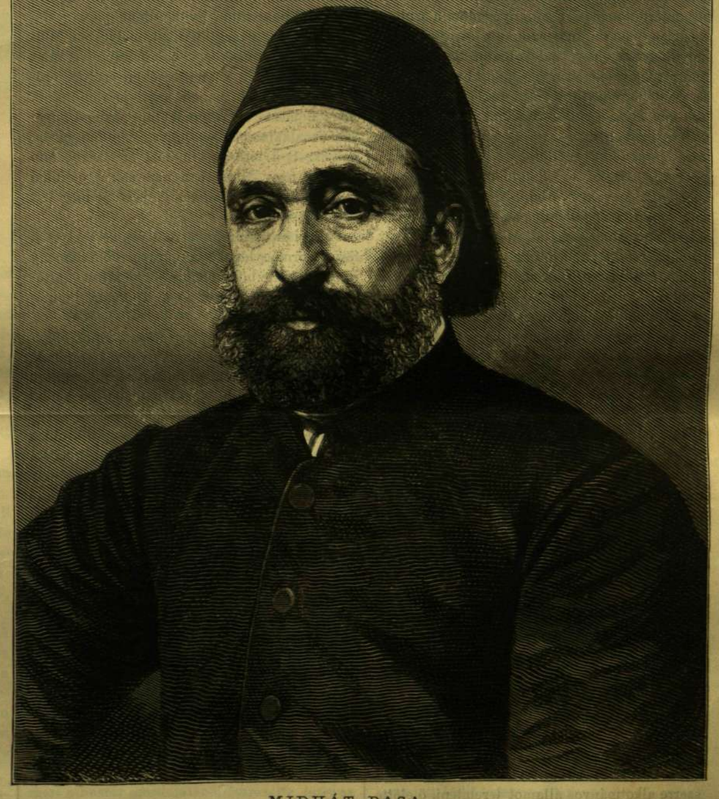

MIDHÁT PASA.